

Jaargang 15, 10 november 1994

Informatie- en opinieblad van de Rijksuniversiteit Limburg • Redactieadres: Postbus 616, 6200 MD Maastricht • tel. 043-883174

Inhoud

pagina 3

Het effect van de hernieuwde propedeuse bij rechten valt een beetje tegen. Het practicum functioneert nog steeds niet naar behoren en de zelfwerkzaamheid van de studenten is ook niet gestegen.

pagina 4

Ouderdag van Koko: "U bent nog lastiger dan de studenten."

pagina 5

Proefschrift over de onschendbaarheid van de Koning.

pagina 6

De leegte in de ziel kan alleen door muziek gevuld worden.

pagina 8-9

Politici aan het woord.

pagina 16

De beste, meest welbespraakte Maastrichtse student won afgelopen dinsdag een big tijdens de Van den Biggelaar debatwedstrijd.

Bemiddelaar In 't Veld verbaasd over Maastrichts "gesjacher"

RL weigert 'MUG'-partners 1,7 miljoen

Niet ruim twee miljoen gulden, het bedrag dat in een arbitrage door prof. In 't Veld was vastgesteld, maar slechts 641.000 gulden heeft de Rijksuniversiteit Limburg overgemaakt op de bankrekeningen van de 'MUG'-partners.

In 't Veld werd eerder dit jaar door de 'MUG'-universiteiten (Maastricht, Utrecht, Groningen) gevraagd een advies uit te brengen dat a priori als bindend zou worden beschouwd, zo waren de drie overeengekomen. In 't Velds arbitrage was nodig omdat er een conflict was gerezen naar aanleiding van het stationeren van een aantal deeltijdstudenten verplegingswetenschap (VW) door de Maastrichtse universiteit bij de andere twee 'MUG'-partners.

In het 'MUG'-contract verplichtte Maastricht zich dat deel van de rijksbijdragen door te sluisen, dat werd ontvangen voor de uitgezonden VW'ers. Utrecht en Groningen hebben echter nooit een cent uit Limburg ontvangen. Ze konden het niet eens worden met Maastricht over de precieze hoogte van die rijksbijdrage.

De Rotterdamse hoogleraar oordeelde onlangs dat Maastricht nog 2,3 miljoen aan de Utrechtse en Groningse universiteiten verschuldigd was. De Limburgse universiteit heeft echter een andere rekensom gemaakt en weigert die van de Rotterdamse arbiter te volgen. Het overgrote deel van het gat tussen de berekeningen van In 't Veld en de RL - de laatste wil maar 641.000 betalen - wordt geslagen door een meningsverschil over de lichting '90. Voor deze lichting, waarvan er 49 naar Groningen zijn gegaan en 22 naar Utrecht, zou in 1992 geld moeten

zijn gekomen uit Zoetermeer. Maar in dat jaar gold nog het oude rekenmodel op grond waarvan de minister van onderwijs de subsidies voor de universiteiten vaststelde. Invoervariabelen waren daarbij het aantal eerstejaars of het aantal afgestudeerden. Omdat de VW'ers instroomden in een later jaar, en dus niet konden meetellen als eerstejaars, kon de RL pas geld voor deze studenten krijgen nadat ze waren afgestudeerd. Voordat deze studenten echter zo ver waren, veranderde het oude model in 1993 in het 'Hobek-model'. Hierbij worden gewoon het aantal ingeschreven studenten geteld. Door die overgang loopt de RL nu structureel meer dan zeven ton per jaar mis. De andere 'MUG'-partners hebben dit steeds een Limburgse aangelegenheid genoemd: wij hebben kosten gemaakt voor deze studenten, en wij willen dus geld zien, zeggen Utrecht en Groningen. In 't Veld erkende het Maastrichtse probleem en bedacht een compromis: voor het cohort '90 hoeft de RL maar 7.500 gulden per student per jaar over te maken in plaats van de 11.000 die ze voor latere lichtingen moet betalen.

In 1991 gingen er geen studenten naar Utrecht en Groningen en over de lichtingen '92 en later zijn de MUG-partners het vrijwel eens. Maar voor de 71 studenten van de lichting '90 is nooit geld gekomen, dus valt er ook niets door te sluisen, zegt de RL. Het verschil tussen In 't Velds arbitrage en de Maastrichtse berekening bedraagt al met al 1,7 miljoen gulden. In een brief aan de universiteiten van Utrecht en Groningen verdedigt de Maastrichtse collegevoorzitter dr. K. Dittrich deze "licht aangepaste interpretatie" van de arbitrage door te stellen dat de Rotterdamse hoogleraar slordig werk heeft geleverd: "De heer In 't Veld heeft geen analyse van de standpunten van partijen gemaakt. Hij heeft partijen niet in

de gelegenheid gesteld hun standpunten nader toe te lichten. Het voorstel van de heer In 't Veld kan dus op grond van de wijze waarop het tot stand is gekomen niet worden aangemerkt als een bindend advies." In 't Veld reageert verbaasd als hij hoort dat de RL zijn uitspraak naast zich neer heeft gelegd: "Echt waar? Wat een gesjacher." Over het Maastrichtse verwijt dat hij niet goed naar de Limburgse argumenten heeft geluisterd, zegt In 't Veld: "Ik heb met niemand gesproken. Mij werd gevraagd een bindend advies te geven. Om tot een oordeel te komen is mij de relevante correspondentie tussen de drie universiteiten aangeleverd. Ik heb alle argumenten op een weegschaal gelegd en vervolgens *ex aequo et bono* geoordeeld. Het gekwetter gaat nu al twee jaar door. Als de handel nu weer wordt opengebroken, weet ik het ook niet meer. Ze doen maar."

De Rijksuniversiteit Groningen heeft het meest te lijden onder de Limburgse weigering. In plaats van de door In 't Veld vastgestelde 1,3 miljoen heeft de RL maar 158.000 gulden overgemaakt. Utrecht moet het met ruim vier ton doen, terwijl ze volgens de Rotterdamse hoogleraar recht heeft op ruim een miljoen. Het Gronings collegelid dr. M. Kooijman gaat in ieder geval niet akkoord met de Maastrichtse uitleg van In 't Velds advies: "Een bindende uitspraak is een bindende uitspraak." Volgens een woordvoerder van het Utrechtse college van bestuur beraadt Utrecht zich nog op haar standpunt. Samen met Groningen wordt bekeken welke stappen ondernomen kunnen worden om het resterende bedrag van 1,7 miljoen alsnog van de RL te krijgen: "Een rechtszaak is één uit een scala van mogelijkheden", aldus de Utrechtse woordvoerder.

Wim Ortjens

Slechts één gewonde en zes arrestaties: de demofestatie tegen de bezuinigingen op het hoger onderwijs is afgelopen zaterdag niet in een veldslag geëindigd. Een enkele charge, wat gesjor en getrek, wat geroep en geschreeuw en een handvol gillende keukenmeiden completeerden het beeld. "Dat slechts één procent van alle studenten naar Den Haag is gekomen, is natuurlijk triest", vindt een organisator. Maar, relativeert hij, zo werkt het nu eenmaal als je moet betalen voor je treinkaartje en je eigenlijk niet goed weet welke maatregelen er nu weer op stapel staan." (HOP, foto Peter Boer)

Dittrich betaalt f 7500 om MVV-zaak te schikken

Collegevoorzitter dr. K. Dittrich is niet van plan consequenties voor zijn positie binnen de universiteit te verbinden aan de MVV-affaire, waarin hij als voorzitter van die club is verwickeld. Dat blijkt uit de verklaring die gisteren door het bestuur van de voetbalclub is uitgegeven nadat bekend was geworden dat de justitiële vervolging met een schikking is afgedaan. Evenals de andere bestuursleden heeft Dittrich 7500 gulden betaald om verdere vervolging te voorkomen.

Dittrich werd een jaar geleden drie dagen in een politieel vastgehouden toen justitie hem en de andere bestuursleden wilde verhoren over vermeende malversaties in de administratie van de club. Volgens de verklaring van MVV betekent het accepteren van het schikkingsvoorstel niet dat de bestuursleden schuld bekennen. Wel wordt erkend dat de vereniging onvoldoende toezicht op de administratie heeft gehouden. Daardoor werd niet tijdig gesignaleerd dat fiscale regels werden overtreden en dat de administrateur een groot bedrag in eigen zak had gestoken. Officier van justitie mr. H. Kolkert zei gisteren dat het treffen van de schikking een 'zaak van proceseconomie' is: "Het onderzoek was zeer tijdrovend en we konden er niet van uitgaan dat een behandeling voor de rechtbank zou leiden tot een onvoorwaardelijke vrijheidsstraf. In zulke gevallen ligt een schikking voor de hand, zeker wanneer men ziet welke ingrijpende gevolgen de vrijheidsbeneming tijdens het onderzoek voor sommige betrokkenen heeft gehad."

De voorzitter van de universiteitsraad, dr. H. Spoormans, liet gisteren weten dat hij niet van plan is de raad te vragen om de kwestie te spraken te brengen: "Dat laat ik over aan de vertrouwenscommissie."

Jacques Herraets

2 *Staatssecretaris vastbesloten half miljard te bezuinigen*

Hoger onderwijs staakt overleg met Nuis

Staatssecretaris Nuis denkt de bezuinigingen op het hoger onderwijs te kunnen verlagen, en zo de discussie over de hervorming van het onderwijsstelsel te redden. Een poging van de universiteiten en hogescholen om de aanslag te verzachten is dinsdag echter mislukt.

In aparte gesprekken trachtten de verenigingen van universiteiten (VSNU) en hogescholen (Hbo-Raad) minister Ritzen en staatssecretaris Nuis er dinsdag van te overtuigen dat een bezuiniging van 500 miljoen gulden onherstelbare schade aanricht. De bewindslieden toonden zich echter onvermurwbaar. Eerder op de dag had Nuis in de Tweede Kamer, waar hij door GPV'er Schutte op het matje was geroepen, bevestigd dat de afspraak om

in 1998 500 miljoen gulden te korten keihard was.

Voor de instellingen was dat onaanvaardbaar. Zij herhaalden daarop hun standpunt dat zij dan niet mee willen praten over de hervorming van het hoger onderwijs, noch over andere mogelijkheden om te bezuinigen. VSNU-voorzitter W. van Lieshout: "Wij willen niet mede-verantwoordelijk zijn voor zo'n ingreep. De bewindslieden en de Tweede Kamer zullen dan moeten aangeven waar er moet worden bezuinigd en welke taken kunnen verdwijnen."

Overigens sloten noch de VSNU, noch de Hbo-Raad uit dat er in het hoger onderwijs kan worden bezuinigd. Echter zeker geen 500 miljoen gulden. Staatssecretaris Nuis wil per se met universiteiten en hogescholen overleggen over de invulling van de bezuinigingen. Deze moeten deels worden opgebracht door een nieuw stelsel van hoger onderwijs. Zonder de inbreng van de instellingen is een discussie

over die hervorming zinloos, aldus Nuis. In een interview met het Hoger Onderwijs Persbureau (zie elders in dit blad) zinspeelt hij op een mogelijke verzachting van de bezuiniging, namelijk overheveling van de academische ziekenhuizen naar het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Dat levert 255 miljoen gulden op. VWS zou dat moeten opbrengen door de premies voor ziektekostenverzekeringen te verhogen. Hbo-Raadvoorzitter A. van der Hek zei dinsdag dat hij zeker niet uitsluit dat voor de jaarwisseling toch nog een oplossing wordt gevonden. Begin volgend jaar moet de discussie over het nieuwe stelsel van hoger onderwijs beginnen. Alle betrokkenen willen eerst de behandeling van de onderwijsbegroting afwachten voordat zij definitieve conclusies trekken. De begrotingsbehandeling begint volgende week dinsdag.

HOP, Pieter Evelein

Studentenbonden kibbelen over strategie tegen bezuinigingen

Studentenorganisatie ISO heeft minister Ritzen haar excuses aangeboden voor uitlatingen van Kysia Hekster, de voorzitter van de Landelijke Studenten Vakbond (LSVb).

Hekster voegde Ritzen vorige week tijdens een overleg tussen minister en studenten toe dat hij niet te vertrouwen is en liegt, omdat hij bezuinigingen van anderhalf miljard gulden op hoger onderwijs en studiefinanciering zou verkopen als verbetering van de onderwijskwaliteit. In een brief aan Ritzen laat het ISO weten "graag een constructieve bijdrage te willen leveren aan het verde-

re overleg op het gehele terrein van het hoger onderwijs." Vorige week was het ISO nog samen met de LSVb demonstratief weggelopen uit het reguliere overleg met de minister in de studentenkamer. Verder praten met Ritzen had volgens de studenten geen enkele zin, omdat er, in de woorden van Hekster, "van de kant van de minister geen enkele zinvolle reactie komt op de bezwaren tegen zijn beleid".

De LSVb is zeer verbaasd over de brief van het ISO. Volgens bestuurslid Felipe Salve van de LSVb maakt het ISO zich volledig ongelooftwaardig. "Het afbreken van het overleg is in goede samenspraak georganiseerd. Dan is het onbegrijpelijk dat je daar een week later eenzijdig op terug komt."

Voorlopig wil de LSVb op geen enkele wijze overleggen met de minister. Ook niet over de verbetering van de studiebaarheid van het onderwijs. Ritzen nam vier weken geleden een voorstel van de studenten over om daarvoor een speciale 'projectgroep studiebaarheid' in het leven te roepen, waaraan ook de organisaties van universiteiten en hogescholen (VSNU en HBO-Raad) deelnemen. Voorzitter W. van Lieshout van de VSNU heeft dinsdag echter ook al laten weten voorlopig niet aan dat overleg te zullen deelnemen.

Het ministerie van onderwijs wil nog geen reactie geven op het afhaken van LSVb en VSNU, zolang er nog geen formele afmelding is ontvangen.

HOP, Marcel Wiegman

Herziene propedeuse rechten heeft nog niet gewenste effect

De herziene propedeuse van rechten levert nog niet de gewenste resultaten op. Het practicum functioneerde het afgelopen jaar nog steeds niet naar behoren en de eerstejaars studenten werkten niet harder dan hun collega's die het jaar daarvoor het oude programma volgden.

Een kleine twee jaar geleden was er kritiek op het rechtenonderwijs. Niet dat het slecht ging met het onderwijs aan de juridische faculteit, maar er waren problemen. Zo functioneerde de onderwijsgroep niet altijd naar behoren, liet de zelfwerkzaamheid van de studenten te wensen over en was de wetenschappelijke staf lang niet altijd enthousiast voor het tutor-schap. Dat moest allemaal veranderen

en daarom werd het onderwijs grondig doorgelicht en aangepast. Als eerste was de propedeuse aan de beurt. Vorig jaar september werd het herziene programma ingevoerd.

Uit de evaluatie blijkt nu dat het practicum, oftewel de tweede onderwijsstroom, nog steeds onvoldoende aansloot op datgene wat in de onderwijs-groepen werd behandeld. Inmiddels is daar al weer wat aangedaan, vertelt de portefeuillehouder onderwijs, mr. M. Heldeweg. De eerste berichten klinken hoopvol, want waar vorig jaar de studenten met bosjes afvielen, blijft nu de practicumzaal goed gevuld.

Verder blijkt dat het herziene programma het rendement niet verhoogde en ook geen positieve invloed had op de zelfwerkzaamheid van de eerstejaars studenten. Integendeel, afgelopen jaar werkte men zelfs minder uren dan het jaar daarvoor. Wel waren de eerstejaars wat vaker dan hun voorgangers in de onderwijsgroep

aanwezig. De oorzaak daarvan moet volgens het evaluatierapport gezocht worden in de verschuiving van de blokken. Het zware blok overheid, dat vroeger in het begin werd aangeboden, wordt nu pas als laatste gegeven. Ook de bloктоetsen werden iets beter gemaakt dan het jaar er voor.

Ondanks de magere resultaten heeft Heldeweg de indruk dat studenten door het aangepaste curriculum (blok 1.1 is zelfs helemaal veranderd) een betere inleiding in de rechtsgeleerdheid krijgen. Het effect hiervan zal echter pas op termijn zichtbaar worden.

Bovendien had de portefeuillehouder onderwijs ook geen hooggespannen verwachtingen omtrent het effect van de hernieuwde propedeuse. Het vorige programma was immers zeker niet onverantwoord, maar wel voor verbetering vatbaar. En als dat zo is, legt hij uit, dan kan de verbetering nooit spectaculair zijn.

Riki Janssen

Pleitbezorgers van de markt winnen terrein in PvdA

De traditionele socialistische pleitbezorgers van de PvdA. De meeste partijgangers zijn het er over eens dat de overheid ook in de toekomst almaar minder geld over zal hebben voor hoger onderwijs.

Wie zich, zoals het Kamerlid W. van Gelder, wil verzetten tegen die "dwingende empirie" krijgt al snel het verwijt zijn kop in het zand te steken. De pleitbezorgers van 'de markt' vinden opvallend veel applaus aan hun zijde. Afgelopen zondag bleek tijdens een 'openbaar geheim beraad' in Amsterdam opnieuw dat zich in de PvdA in rap tempo een scheiding der geesten aan het voltrekken is. Zoals vaker was het hoogleraar bestuurskunde R.J. in 't Veld die de knuppel in het hoenderhok gooide. Bij wijze van vervolgactie op zijn opmerking van enkele weken geleden dat de overheid nog maar een miljard meer moet nemen om vervolgens "helemaal op te donderen" stelde de voormalige, kortstondige staatssecretaris: "Overheidsbemoeienis houdt de ontwikkeling van het hoger onderwijs tegen. Laten we ons bevrijden uit de gevangenschap van de overregulering." In die opstelling vond hij duidelijk steun van Tweede-Kamerlid R. van de Ploeg, die voor zijn partij onder meer het woord voert over studiefinanciering. Hij ziet wel wat in een stelsel waarin studenten via een, door de overheid betaalde, knipkaart bepalen waar ze onderwijs gaan volgen en tegen welke prijs. De band tussen overheid en instellingen kan dan verdwijnen. De aanbieders en consumenten van hoger onderwijs bepalen vervolgens welke opleidingen er komen. Ook In 't Veld pleit sinds enige tijd

voor zo'n stelsel.

PvdA-kamerlid en woordvoerder hoger onderwijs, W. van Gelder was zondag één van de weinige PvdA-ers die zich met grote verontwaardiging tegen deze ontwikkeling verzette. De overheid heeft inderdaad steeds minder geld voor het hoger onderwijs over, moest ook hij toegeven, "maar is dat wenselijk?" Hoe dwingend de empirie ook is, "je moet je er tegen blijven verzetten", vindt Van Gelder. "Politici worden gekozen om zelf de politieke realiteit te bepalen." Ook minister Ritzen wenste niet in te stemmen met de markt-pleidooien van In 't Veld en Van der Ploeg. Hij ziet vooral grote gevaren opdoemen voor de toegankelijkheid van het hoger onderwijs voor de lagere inkomensgroepen wanneer de overheid geen invloed meer heeft op de prijs ervan. Ook vreest hij voor de kwaliteit van het onderwijs als de overheid wegvallt als controlerende instantie. "En hoe moet het met studenten die kiezen voor een nieuwe universiteit waarmee het mis loopt. Waar krijgen die hun geld terug?"

Kamerlid Van der Ploeg lijkt voorlopig echter niet te stuiten. Studenten moeten, als kritische consumenten, een meer bepalende rol gaan spelen in het hoger onderwijs, vindt hij, en niet de overheid. Tijdens de studentendemonstratie in Den Haag van afgelopen zaterdag pleitte hij ervoor dat hun oordeel over de onderwijsprestaties van docenten mee gaat tellen in de bevordering van wetenschappers. Ook stelde hij dat er een leenstelsel voor studenten moet komen, dat het mogelijk maakt om in het buitenland te gaan studeren. De Nederlandse universiteiten zouden op die manier wat meer concurrentie krijgen.

HOP, Marcel Wiegman

„Bestuur universiteiten moet meer ruimte krijgen”

Universiteiten moeten meer ruimte krijgen om hun zaken zelf te regelen. Dat zegt de Adviesraad voor Wetenschaps- en Technologiebeleid (AWT) tegen de bewindslieden Ritzen en Nuis.

Volgens de raad is discussie over een ander, gedifferentieerd stelsel van hoger onderwijs zelfs zinloos als niet ook de bestuurlijke organisatie aan de orde komt. Ook de positie van de universiteitsraden moet in dat verband ter discussie gesteld worden, vindt de AWT. Want de huidige detailregels binden de universiteiten met handen en voeten - en verhinderen hun flexibele aanpassing aan nieuwe omstandigheden.

De AWT heeft al jaren kritiek op de 'paradoxale' rolverdeling tussen overheid en universiteiten. Maar nog niet eerder drong ze zo hard op verandering aan als in haar Jaaradvies 1994. Aanleiding zijn de komende bezuinigingen en het kabinetsplan voor een debat over een nieuw hoger onderwijsstelsel. De AWT wijst deze plannen niet af, maar vindt dat ze wel de noodzaak vergroten tot "drastische vergroting van de zelfstandigheid"

van universiteiten.

Selectie van studenten; de instelling van studierichtingen, de hoogte van het collegegeld, de rechtspositie van het personeel. En de bestuursorganisatie. Op al die terreinen belemmeren detailregels de universiteiten ten onrechte in hun bewegingen, vindt de adviesraad. En dat ondermijnt hun vermogen om kwaliteit te leveren en zich aan te passen aan veranderende vraag naar onderwijs en onderzoek. Zonder selectie van de 'grondstof' kan men geen kwaliteit van het universitaire 'produkt' garanderen, is een stelling van de AWT. De universiteiten moeten dus de ruimte krijgen voor instroomselectie. En met vergelijkbare argumenten pleit de raad voor grotere universitaire zelfstandigheid op andere fronten.

Alle detailbemoeienis van de overheid moet dus verdwijnen. Maar met de grote lijnen van het universitaire beleid laat de overheid volgens de AWT momenteel juist te weinig in. Om dat te verhelpen, wil de raad dat elke universiteit voortaan zijn "strategische plan" ter goedkeuring aan de minister moet overleggen. Zo kan de bewindsman dan toch in extreme gevallen ingrijpen, als de kwaliteit of doelmatigheid in het geding is.

Frank Steenkamp, HOP

„U bent nog lastiger dan onze leerlingen”

Niet alle ouders zien agressieve economische spelletjes zitten. (foto Nelis Tutkey)

Klem tussen de bankjes. De collegebanken laten weinig speelruimte aan post-veertig buikjes. Toch mag dit de ouders van vijftig economiestudenten er niet van weerhouden strijdustig te worstelen met het prisoner's dilemma tijdens Koko's ouderdag.

De economenouders druppelen de zaal binnen. Onder geestdriftige leiding van Prof. A. van Witteloostuijn gaan ze een vaardigheidstraining organisatiekunde volgen. De buurman is tegenstander in deze toepassing van de speltheorie. Interactief betekent hier solo, op een stoel afstand van je naaste en meer winst behalen dan de concurrent. Onder grote concentratie, in doods stilte vult men de formulieren in. Kies je voor een hoge of lage prijs als je niet weet wat je concurrent zal doen? Er mag beslist niet worden gesproken, maant de professor, en spieken is uiteraard verboden. Anders is het geen prisoner's dilemma meer. Met diep gefronste wenkbrauwen en brillietjes op

het puntje van de neus bepalen ze hun strategie. „U hoeft over de antwoorden niet zo lang na te denken. Is niet nodig”. Het tijdschema stond al zwaar onder druk en deze hoogleraar is vastbesloten het strak in planning te houden. De rondes prijszetting volgen elkaar in hoger tempo op; als een ware hardlooptoerist spoort Van Witteloostuijn zijn groep aan. Briefjes vliegen heen en weer en het klassieke stoorzendergeluid van een collega-gezaal zwelt aan. „Niet praten, niet praten! ...U bent nog lastiger dan onze leerlingen!” probeert de professor het spel te redden. „Ja, maar wij zijn uit de jaren zestig!” reageert een veertiger, die wil laten weten dat hij in '68 op de barricade stond. De rondes gaan nu in moordend tempo en de dame met hemelsblauwe oogschaduw tot aan de wenkbrauwen kijkt met de minuut ongelukkiger. De computerruimte is locatie van het volgende economiespel. Als de helft zit, zijn alle computers bezet en roept de student-speleider vrolijk: „Dit geeft een goed beeld van de gemiddelde drukte in de computerruimte”. „Het gaat toch niet weer om het winnen?” vraagt een moeder. Haar man is in de speltheorie failliet verklaard en

Aquarobics traint vooral de lachspieren

Een clubje flink gevulde zwempakken staat tot het middel in het baby-bad. Keiharde discomuziek overstemt de toch al niet geringe zwembadgeluiden. De dames worden aangespoord door een superslanke instructrice. Ze marcheren door het water, waarbij ze de knieën ruim boven het wateroppervlak optrekken. Af en toe strekken en buigen de armen. „Aquarobics lijkt op het gewone land-aerobics, maar door de wrijving met het water verbruik je bij aquarobics veel energie terwijl het helemaal niet zo zwaar aanvoelt. Bovendien is de belasting voor gewrichten en spieren veel minder. Ideaal dus voor mensen met blessures of overgewicht”, legt Pety Caenen, de opper-badmeester van zwembad de Dousberg uit.

Het is maandagavond negen uur. Tijd om het gespartel in het water eens zelf te ondergaan. De dames op leeftijd van de vorige groep maken plaats voor RL-studenten. Zo'n vijftientig meisjes hupsen op de maat van de muziek. Er schijnt ooit één jongen meegedaan te hebben maar die voelde zich toch niet zo gelukkig tussen al die badpakken en sierlijke armbewegingen. Het water is warm. Zo'n dertig graden. De meeste deelnemers kennen de klappen van de zweep al. Dit is immers al de zesde les in de cursus. Keurig tegelijkertijd gaan alle armen omhoog of juist opzij terwijl de knietjes mooi om de beurt het water uitkomen. Mijn armen gaan recht omhoog als iedereen ze naar beneden heeft, of recht naar voren als ze juist weer omhoog hadden moeten gaan. Het vergt toch heel wat concentratie om zij-

waarts door het water te stappen en tegelijkertijd de armen op de aangegeven manier te strekken. Vooral als de juf alles juist in spiegelbeeld voordoet.

Als laatste oefening mogen we ook nog even de 'rocking horse' doen. Op één been staan en dan je bovenlichaam van voor naar achter bewegen. Hier en daar verdwijnt iemand kopje onder maar iedereen haalt levend het laatste nummer van het bandje bedoeld voor de cooling down. Op het geluid van Lionel Richie dobberen we rond. Dan is het einde les.

Een beetje hijgen en een rooie kop, maar echt vermoeiend was het niet. „Nee, als je dezelfde inspanning verwacht als bij BOMmen of conditietraining dan valt het hier tegen. Aquaro-

bics is meer voor mensen die net beginnen te sporten, die de zaal nog niet aandurven maar wel iets aan hun conditie of figuur willen doen. Maar aan de andere kant, als je heel fanatiek precies mij nadoet en je jezelf er niet te gemakkelijk vanaf maakt dan is het toch behoorlijk zweeten,” vertelt Margot. Een automatische installatie houdt het zweetgehalte van het zwemwater op een aanvaardbaar peil met chloor en zoutzuur. De meeste RL-studentes zijn uit nieuwsgierigheid eens komen kijken. „Voor de inspanning hoeft je het niet te doen. Dan kun je beter een paar baantjes trekken. Maar het is wel erg leuk. Vooral de eerste keer. Ik lag in een deuk.”

Chris van der Grinten

Aquarobics: een beetje hijgen en een rode kop, maar echt vermoeiend is het niet. (foto Nelis Tutkey)

ze verzucht dat economie haar vréslijk lijkt. De speelleider begint zijn uitleg, introduceert het spel en de muis, werkloosheid en inflatie; winst en arbeid passeren de revue. „En als ik op de knop knip, uh..knik...nee klip. Excuseer. Als ik op de knop knip.....Als ik op de knop DRUK, dan verandert er iets.” Erg duidelijk allemaal en de ouders beginnen aan een volgende concurrentiestrijd. Achter elkaar zitten ze, man en vrouw, de stoeltjes met wielen knus tegen elkaar aangereden.

Met de muis voorzichtig tussen drie vingers fluistert de dame in roze trui met pareltjes tegen haar man: „jij zegt en ik klik”. „Oeh!”, slaakt een andere moeder een kreetje, „Dat flitsende pijltje maakt me dol!”. Eerste kennismaking met de muis inderdaad. Het huwelijk van de roze-trui dame en haar man verslechtert met de minuut als beiden strijden om het toetsenbord: „Ja, dan moet je dat niet tegelijk met mij doen!” „Ik doe helemaal niks”. Twee computers verderop

heeft de pacifistische moeder haar hoofd op haar mans schouder gelegd en laat het winnen aan de anderen over. Tijdens de lunch evalueren de ouders het eerste deel van die lange dag: „Wij zijn om half zeven uit Loosdrecht vertrokken.” En ze vinden het „éénig.” De voorlichtingsfolders zijn goed gelezen: „En ze stimuleren elkaar zo enorm, met dit onderwijssysteem.”

Marcia Luyter

Nuis

Het is niet alleen Kok die lange messen draagt. Het wetenschappelijk onderwijs is gezegend met Nuis. Aad Nuis, Staatssecretaris voor het hoger onderwijs. In de korte tijd dat hij met regeringsverantwoordelijkheid is bekleed reeds een spraakmakende figuur. Onmiddellijk toen hij aantrad overtuigd aanhanger van de opvatting, dat de universitaire opleiding door de bank genomen best in drie jaar moet kunnen.

Lange tijd heb ik gedacht „Hadden we Cohen nog maar, daar hoorde je tenminste niet zoveel van”, maar de afgelopen week is duidelijk geworden, dat het wetenschappelijk onderwijs bij nader inzien béél blij mag zijn met staatssecretaris Nuis. Nadat bij de terrassen voor de departementale burelen had verwisseld en zich eens goed op de hoogte had gesteld van de werkelijke noden in de sector trad bij onvervaard voor het voetlicht van krant en camera: „Nuis over bezuinigingen: Universiteiten brengen half miljard niet op” en „Nuis acht bezuiniging op hoger onderwijs onhaalbaar”. Ferme taal van een doorgewinterd politicus. De Volkskrant meldt: „Staatssecretaris Nuis van Onderwijs is er zeker van dat de bezuiniging van vijfhonderd miljoen gulden op het hoger onderwijs niet in 1998 is te realiseren. Een commissie onderzoekt nu de haalbaarheid van die bezuiniging. Komt die er niet uit, dan zitten we met een probleem”, aldus Nuis. Vernuftig en scherpzinnig: je weet dat het niet kan, stelt een commissie in en weet dus op voorhand dat we met een probleem komen te zitten.

Nuis is daar ook keihard in. Hoe het bedrag wél kan worden bezuinigd weet de staatssecretaris nog niet, zo bleek bij de presentatie van een brief aan de universiteiten en hogescholen over zijn plannen met het hoger onderwijs (NRC, 2/11/1994). Nuis vervees naar de eindverantwoordelijkheid van minister Ritzén voor de begroting. „Ik zou bijna zeggen: that's not my department. Ik ben voor het proces van de stelselherziening.” Kiene knaap, die de zaken goed uit elkaar weet te houden. De harde kern van de stelselherziening is, u weet dat nog wel, de bekorting van de studietijd in het wetenschappelijk onderwijs tot drie jaar. Die drie jaar zijn in de onderhandelingen rondom de vorming van het paarse

kabinet op een achternamiddag bedacht, maar inmiddels is Nuis wel wijzer geworden. „Het is niet: wij breken de tempel af en bouwen hem in drie dagen weer op. Het is altijd de bedoeling geweest om het huis te renoveren, bij de formatie werd te veel de indruk gewekt dat het om nieuwbouw ging.” Boeiend trouwens, die olympische beeldspraak met een subtiele verwijzing naar het confessionele erfgoed. Nee, Nuis koerst nu af op een brede maatschappelijke discussie. We mogen ons gelukkig prijzen met zo'n staatssecretaris. „Echt luisteren is misschien een stijl die in het verleden niet vreselijk gewoon is geweest. Het is aardig om het nu eens wél te doen”, verklaart hij in een interview onomwonden. Zo bescheiden als ie dat brengt. Gelukkig is Aad voorzichtig: misschien is écht luisteren tot nog toe niet vreselijk gewoon geweest. Nou, ik doorbreek dat na een bewind van krap drie maanden radicaal: ik vind het gewoon aardig om eens écht te luisteren. Ik schat dat Nuis' voorgangers en waarschijnlijk ook zijn huidige collegae, daar nog iets van kunnen leren. Er komen in het hele land discussiebijeenkomsten over de stelselherziening. De omstreden driejarige opleiding met een tweejarig vervolg voor de bollebozen is daarbij nog slechts één van de mogelijkheden. Bovendien zullen de universiteiten en hogescholen veel meer eigen ruimte krijgen. Op den duur komen er contracten van de staatssecretaris met de instellingen waarin de wederzijdse rechten en plichten worden vastgelegd. Dat is de strekking van de procesbrief die Nuis deze week heeft gepresenteerd.

Een voorzichtige verdediging van het regeerakkoord valt overigens nog wel in de benadering van Nuis te bespeuren. Iedere Nederlander moet naar de mate van zijn kunnen geschoold kunnen worden, maar dat betekent niet dat die scholing van hetzelfde niveau moet zijn. Veel studenten maken hun opleiding niet af en velen die hun opleiding wel afmaken vinden dat 'er ontzettend veel ballast' bij zat. Nuis: „Als ik kan bereiken dat bijvoorbeeld een bepaald soort rechtenstudent na drie jaar hetzelfde kan doen als waarvoor hij nu veel langer studeert, dan heb ik het systeem verbeterd.” Ik denk dat wij daar weinig meer aan toe te voegen hebben: een bepaald soort rechtenstudent die na drie jaar hetzelfde

kan doen als waarvoor diezelfde student nu veel langer studeert! Dat is niet zomaar een verbetering van het systeem. Dat is geniaal! Zulke excellente bewindslieden worden onmiddellijk gepakt. Als je op die manier boven het maaiveld uitsteekt, riskeer je de genadeloze zeis. Nuis is voor zijn moed dan ook gestraft en wél onmiddellijk. Nuis is vrijdag jongstleden in het kabinet op het matje groepen. Premier Kok zei in zijn persconferentie na het wekelijks kabinetsberaad dat Nuis kennelijk verkeerd is begrepen. „Kok zei dat Nuis in de ministerraad had uitgelegd, dat bij deze week met zijn opmerkingen over de onhaalbaarheid van de bezuinigingen in het hoger onderwijs alleen op de voorgenomen stelselherziening had gedomd. Dat er daarnaast ook andere mogelijkheden zijn om de komende jaren op het hoger onderwijs te bezuinigen was daarbij buiten beschouwing gebleven.” Het CDA had het kunnen bedenken. „Het gaat daarbij met name om de verbetering van de doelmatigheid. Stelselherziening en doelmatigheid moeten in 1998 wel degelijk 500 miljoen bezuinigingen opleveren. Nuis heeft in de ministerraad gezegd zich daar volledig aan te zullen houden.” En wat Kok betreft was daarmee 'de zaak-Nuis' gesloten. In Het Capitool jongstleden zondag heeft de minister van financiën het nog eens dunnetjes overgedaan: de bezuinigingstaakstelling van het regeerakkoord zal volledig gehaald worden, óók door onderwijs en defensie. Schraalhan blijft Kok; ons Nuisje van de Zalm.

Frans van Wijmen

De onzichtbare draden tussen Mussolini en Thorbecke

Een promotieplechtigheid waarbij de promovendus luidkeels een regel uit het Wilhelmus zingt, waarbij een der hooggeleerde heren van de beoordelingscommissie het slachtoffer in het Russisch aanspreekt en deze op zijn beurt in dezelfde taal antwoordt, en waarbij tenslotte de eerste strofen van de laudatio in het Italiaans worden uitgesproken; zo'n promotie moet wel een bijzondere aangelegenheid zijn. En dat was het ook, niet het minst omdat hier een dissertatie werd besproken die opmerkelijk (hij kreeg een cum laude-notering), zo niet controversieel mag heten.

Die regel uit het Wilhelmus is eertje die iedereen kent: "De Kohohoning van Hispanje heb ik altijd geëerd". Mr. Charel Krol (33) zong hem niet alleen, maar heeft er ook de tweede stelling van zijn proefschrift aan gewijd: het onderhavige zinnetje wordt door vele vaderlanders beschouwd als een verontschuldiging, of als iets om trots op te zijn. Ten onrechte, schrijft hij. Willem de Zwijger, de 'ik' uit deze strofe, bedoelde er alleen maar mee dat zijn oppositie, de opstand die hij tegen de Spanjaarden leidde en die als tachtigjarige oorlog onze geschiedenis inging, niet tegen koning Philips II was gericht maar tegen de wandaden die in diens naam werden bedreven. Door iemand als Alva bijvoorbeeld, de ijzeren hertog. De koning zelf was boven alle kritiek verheven, 'The King can do no wrong', zoals het Britse adagium luidde.

Het is deze spreuk die Krol tot een van de uitgangspunten van zijn onderzoek heeft gemaakt: haar gang door de Westeuropese geschiedenis, haar betekenis en vooral de wisselingen daarin, en haar verwantschap met andere stelregels. "Als de koning dit eens wist..." is een bijzonder boek geworden. Krol is niet alleen jurist maar ook historicus en filosoof, en de lezer zal dat weten ook. Bovendien beperkt mr. drs. Krol zich niet tot de disciplines die hij zich langs academische weg eigen heeft gemaakt. Als gereformeerde Haagse jongen bezocht hij aldaar uiteraard de kerk en vatte er liefde op voor de theologie; zijn boek draagt er de sporen van. Resteert nog de psychologie, die te hulp wordt geroepen waar de voornoemde takken van menselijke kennis tekort schieten. Meng dit alles dooreen in een taal die reminiscenties oproept aan de Statenbijbel ("De theorie ziet hier geen zwaagheid"; "De mannen waren lawaaiig en ongestadig") en er ontstaat een proefschrift dat op zijn minst opvalt.

Onschendbaar

Krols vertrekpunt ligt in een staatsrechtelijke stelregel die in 1848 als artikel 53 op instigatie van de liberale politicus Thorbecke in de Nederlandse grondwet werd opgenomen en die moeiteloos en ongeschonden de honderdvijftig jaar nadien heeft overleefd. 'De Koning is onschendbaar, de ministers zijn verantwoordelijk'. De regel wordt als basis van de constitutionele monarchie beschouwd, en als plechtanker van de democratie. Ministers immers zijn verantwoording verschuldigd aan het parlement en kunnen worden heengezonden, voor koningen en koninginnen geldt dat niet. De koning is met deze regel zowel immuun gemaakt voor kritiek als van zijn werkelijke macht ontdaan. Tegelijkertijd is daarmee het instituut gewaarborgd; alleen machteloos kan het koningschap voortbestaan. 'Le roi règne et ne gouverne pas', hij heerst maar regeert niet, vat Krol de toenmalige overtuiging samen.

Het jaar 1848 wordt daarom algemeen beschouwd als een keerpunt in de Nederlandse staatsrechtelijke verhoudingen: na het autocratische bewind van koning Willem I en het kortere maar niet veel democratischer regnum van Willem II werd met een pennestreek het zwaartepunt in de staat verlegd van de koning naar de minis-

Niet alleen de oude koningen maar ook Hitler, Mussolini en Mussert, ook Lenin en Stalin, werden door hun bewonderaars van kritiek gevrijwaard omdat alles wat in hun bewind niet deugde aan hun onbetrouwbare entourage werd geweten.'

Krol betekent koning in het Pools. Almachtig of onmachtig? (Foto Nelis Tutkey)

ters en het parlement. Maar was dat allemaal wel zo, vraagt Krol zich af. Was de stelregel zo nieuw als wordt voorgesteld, en was het inderdaad de bedoeling om de koning tot ledepop te maken? Had Thorbecke zelf niet gezegd dat de vorst wel degelijk regeerde, maar niettemin zijn ministers aansprakelijk zouden zijn? Hoe zit het met het Engelse equivalent van onze onschendbare koning, het 'the King can do no wrong'? Het voert te ver om de fascinerende ("creatieve, originele, erudiete", vond de promotiecommissie) queeste van Krol naar de politiek-filosofische wortels van de onschendbaarheid hier na te vertellen. Wat hij met een macht aan citaten aannemelijk weet te maken is dat het beginsel volstrekt niet nieuw was, maar eeuwenoud. Waar de koning God op aarde was lag zijn onaanstastbaarheid voor de hand. Kritiek op de koning was niet alleen ongepast, zij was ondenkbaar. Kritiek betekende majesteitschennis. Onschendbaarheid en oppermacht gingen nog hand in hand, de koning was niet gehouden om aan iemand anders dan God zelf verantwoording af te leggen. In het conflict tussen de House of Commons en Karel I in de eerste helft van de 17e eeuw, tekenden zich echter de ingrediënten van de latere discussie af. Toen het parlement een van 's konings ministers beschuldigde van wandaden en de man zelf zich beriep op koninklijke bevelen, ontstond het dilemma: kan de koning verantwoordelijk worden gehouden? Wat betekent dat dan voor de monarchie? Het antwoord kwam in de vorm van de stelregel: de koning kan geen kwaad doen. Wat hij doet is per definitie goed, want in hem zijn het recht en de waarheid vertegenwoordigd. En als hij al verkeerde, onwettige bevelen heeft gegeven aan zijn minister, dan is dat

omdat hij door diezelfde schavuit verkeerd is voorgelicht. Hier ligt volgens Krol het begin van de ministeriële verantwoordelijkheid, bedoeld om de monarchie en de koninklijke prerogatieven te redden, en ook om de koning niet voor het hoofd te stoten. Paradoxaal genoeg echter ging het er anderen terzelfdertijd om de parlementaire invloed te verzekeren. Want als de regering op het verkeerde spoor zit en uitsluitend de koning zou verantwoordelijk zijn, is daarmee ipso facto het beleid ongrijpbaar geworden. Tegen een koning bestaat geen juridisch middel.

Mythe

Andere toenmalige spitsvondigheden completeren het beeld: een koning die ontspoord, doet dat als persoon en niet als instituut. Koningen hebben twee persoonlijkheden, een natuurlijke en dus feilbare, en een politieke, onfeilbare. In het uiterste geval dat een koning zich misdraagt blijft het koningschap, de koning met een grote K, overeind, en dus onschendbaar. Krol schetst subtiel tot welke implicaties dergelijk gedachtengoed kan leiden, verbindt de ontwikkelingen met de leer van de Verlichting en de opkomst van de rede, maar wijdt vervolgens het pièce de résistance van zijn werk aan de mythische beschouwing van het koningschap. Het sprookje van de goede koning en zijn slechte raadgevers ('Als de koning dit eens wist, dan zou hij wel ingrijpen') blijkt wijdverbreid en uiterst hardnekkig te zijn. Zo hardnekkig dat het deze mythe is die wat hem betreft neergeslagen is in het Engelse adagium en ook in onze grondwet van 1848. Niet de rede overwon toen de mythe, maar omgekeerd. De ministers, boeven als ze voor velen waren, werden eindelijk verant-

woordelijk voor hun eigen streken en konden zich niet meer achter de koning verschuilen.

Op zichzelf gooit Krol daarmee al een knuppel in het eerbiedwaardige hok van de Nederlandse staatsrechtgeleerden, maar echt controversieel wordt hij in een rode draad in zijn werk die hier tot nu toe is verzwegen, die echter ook al tijdens de promotie tot ongemakkelijke opmerkingen leidde. Krol verbindt de spreuk *The King can do no wrong* met het Italiaans-fascistische geloofsartikel dat Mussolini altijd gelijk had: *Mussolini ha sempre ragione*. Hij ziet een frappante overeenkomst. Sterker nog, hij suggereert dat onze oerbürgerlijke Thorbeckiaanse constitutie met dit fascistisch virus besmet zou zijn. Geen mening waarmee je onder juristen vrienden maakt.

Een inval, zegt hij, een idee: hem viel de verwantschap op tussen de Britse en de Italiaanse leus. En inderdaad, vanuit een bepaalde gezichtshoek is er verwantschap, Krol slaagt er in die duidelijk te maken. Hij toont aan de hand van Erich Fromm, Adorno en Freud de zucht van de mens naar vastigheid, de angst voor de vrijheid, en de verleiding om zekerheid te zoeken in de sterke man, of die nu koning of twintigste-eeuws dictator is. Hij analyseert het verschijnsel dat niet alleen de oude koningen maar ook Hitler, Mussolini en Mussert, ook Lenin en Stalin, door hun bewonderaars van kritiek werden gevrijwaard omdat alles wat in hun bewind niet deugde aan hun onbetrouwbare entourage werd geweten.

Twijfel

Toch lukte het Krol niet zijn geleerde opponenten tijdens de promotie gerust te stellen. Is een maxime die verbonden is aan een eeuwenoud instituut als het Britse koningshuis op één lijn te stellen met kreten uit de sfeer van kortstondige dictaturen, van kleine ordinaire burgermannetjes in wier heiligheid slechts kleine groepjes werkelijk geloofden? Men had zijn twijfels. Ook over deze wijze van geschiedbeoefening overigens. 'Onhistorisch' luidde zelfs het oordeel van een der opponenten: de vorst onder het feodalisme was een andere dan de absolute vorst, en ook de lijn naar de 19e eeuwse koningen en zeker naar de 20e eeuwse dictatoren is dubieus.

Kortom, is het het niet te zeer een inval, een idee, wellicht een idee tje geweest wat Krol heeft geleid? Heeft hij niet wat al te enthousiast zijn these bevestigd willen zien? Een grote-stappen-snel-thuis-methode? Eerlijk is eerlijk, het eerste kan hem wel, het tweede niet voor de voeten worden geworpen. Vijf jaar werk is niet 'snel thuis', maar grote stappen doet hij zeker. En de lezer bekriipt soms enige onrust. Een voorbeeldje: de kritiek op het bewind der Oranjes zou door de eeuwen heen verpakt zijn geweest in kritiek op hun raadsheren. Oranje zelf werd als goede maar misleide vorst gezien. De mythe dus gestaafd, ook in onze geschiedenis, beweert Krol. Maar is dat zo? Als er één dynastie in Europa is geweest die vaak rechtstreeks onder vuur is genomen, aan wie talloze spotdichten en -prenten zijn gewijd, en die ettelijke malen de laan is uitgestuurd (stadhouderloze tijdperken, 1795), dan zijn het wel de Oranjes geweest. En zo is er meer in het boek dat vraagtekens oproept.

Krol antwoordt later desgevraagd dat hij op pad is gegaan om het verband tussen *The King* enz. en Mussolini juist te bewijzen, dat hij zijn stelling zo sterk mogelijk heeft willen maken. Onwetenschappelijk? Nee, hij heeft niet willens en wetens bewijsmateriaal dat zijn idee weersprak, weggemoffeld. "Achteraf schrok ik wel van mijn roekeloosheid. Dat mijn proefschrift geaccepteerd is, pleit voor de tolerantie onder juristen."

Wammes Bos

Informatiemakelaar wordt net zo gewoon als huisarts of advocaat

Pieterskade 16. De statige deur van het grote, witte herenhuis mist nog een naamplaatje of een duidelijk zichtbaar uithangbord. Binnen zijn de muren nog een beetje kaal en is de lucht van verf en vloerbedekkingslijm nog niet helemaal weggetrokken. In de ontvangstruimte prijken verse bloemen, opgevulld met wenskaartjes.

In dit pand, aangekleed met de 50.000 gulden die dit jaar door het weekblad Intermediair en Thinktank werden uitgekeerd aan het Nederlandse bedrijf met het beste ondernemingsplan, huist sinds een week het Maastrichtse Business Compass; het bedrijf waarin de Rijksuniversiteit Limburg aandelen heeft voor een waarde van 54.000 gulden.

Business Compass is een jonge onderneming die handelt in informatie en adviezen op economisch, juridische en fiscaal gebied. Klanten zijn de ondernemers uit het midden- en kleinbedrijf die geen tijd hebben, maar ook de expertise ontberen om bijvoorbeeld uit te zoeken of er een markt is voor milieuvriendelijke, dus olievlek-vrije, parkeerplaatsen. Of om te achterhalen of op tegeltjes, geproduceerd in Italië, toch 'made in Holland' mag komen te staan. Dat mag dus niet, weet de directeur van Business Compass, drs. Henk Ceha (27), inmiddels, maar deze tegelproducent mag wel 'made in de EC' op zijn produkten zetten. Drie jaar geleden richtte de toen pas afgestudeerde bedrijfseconoom, met onder andere met een lening van 15.000 gulden van de RL, zijn informatiemakelaardij op. Deze hulp kwam niet zo maar uit de lucht vallen. Zij was bedoeld als een opstapje voor de jonge Maastrichtse doctorandus waar uiteindelijk de universiteitsbibliotheek (UB) beter van hoopte te worden. Ceha had namelijk als stagiaire bij het ETIL

(Economisch Technologisch Instituut Limburg) onderzocht of de informatiebestanden van onder andere de UB, de Kamer van Koophandel en het CBS in Heerlen niet gekoppeld konden worden. Maar dat niet alleen. Hij had ook bekeken of het Limburgse midden- en kleinbedrijf behoefte had aan zo'n centraal punt. En dat bleek zo te zijn. Zowel een metaalgietterij (-tje), als een kleine keten van dierspecialzaken, de plaatselijk champignonkweker en vele andere ondernemers waren het "lokettenleed" beu. Zij wilden niet meer van het kastje naar de muur worden gestuurd voor een antwoord op een van hun bedrijfsvragen. Zij hadden en hebben behoefte aan één plek waar ze tegen een redelijke prijs met al hun problemen terecht kunnen en bovendien snel geholpen worden. Een gat in de markt dus, maar zowel de UB, als de Kamer van Koophandel, als het CBS zagen geen kans om in dit gat te duiken. Dus besloot de toen 23-jarige Ceha het zelf te doen.

Gouden greep

Na een proefperiode waarin hij gratis zo'n vijftig vragen van ondernemingen beantwoordde, achtte hij de tijd rijp om Business Compass op te richten. Hij leende links en rechts wat geld (in totaal bijna zestigduizend gulden), en bracht zelf zijn twee personal computers in. Nu, drie jaar later, lijkt het een gouden greep, want inmiddels heeft Ceha twintig mensen in dienst, verspreid over de zes landelijke vestigingen van Business Compass. In Maastricht is het hoofdkantoor van de franchise-organisatie, in Haarlem, Nijmegen, Tilburg, Rotterdam en Zeist zijn de andere vijf vestigingen. Samen hebben zij al zo'n duizend vragen beantwoord. Het merendeel van het personeel bestaat uit juristen en economen, liefst afgestudeerd aan de RL. Waarom? Omdat de methode van het probleemgestuurd onderwijs bijna naadloos aansluit op de werkwijze die de informa-

tie- en adviesmakelaar moet toepassen. Ook hij krijgt een casus of een vraag voorgeschied die moet worden opgelost. Soms volstaat een snelle zoektocht door de informatiebronnen. Zo kreeg een bedrijf dat zich in België wilde vestigen niet alleen een, in gewone mensentaal vertaalde, versie van het Belgische arbeidsrecht, maar ook een overzicht van het beschikbare personeel in de betreffende regio. Eén van die bronnen bestaat uit de collecties van de UB. Voor de toegang tot al deze kennis betaalt Ceha vijfduizend gulden per jaar, maar daarvoor ontvangt hij ook de inhoudsopgaven van relevante tijdschriften en wordt hij op de hoogte gehouden van bepaalde wetswijzigingen.

Vaak wil een onderneming echter meer dan alleen heldere en begrijpbare informatie. Ze vragen om adviezen of willen duidelijke oplossingen voor een probleem. En ook dat kan Business Compass leveren, volgens Ceha. Alleen kost dat wat meer tijd omdat daarvoor ook bijvoorbeeld een marktonderzoek noodzakelijk is. Wie ook nog hulp wil bij de uitvoering van nieuwe plannen, kan ook bij Business Compass terecht.

Top of mind

Het gaat dus goed, vertelt een nuchtere Ceha in zijn nieuwe ontvangstkamer. Zo goed dat de diverse geldschieters hun lening konden omzetten in een aandelenpakket dat zeker het drievoudige waard is. En als het aan hem ligt, zal het in de toekomst nog beter gaan. Hij streeft er naar dat in het jaar 2000 zijn "eerstelijns informatievoorziening" net zo is ingeburgerd als de huisarts of de advocaat. "Wij moeten een 'top of mind-positie' krijgen", klinkt het ambitieus. Hoe hij dat hoopt te bereiken, legde hij afgelopen dinsdag, tijdens de presentatie van het strategisch plan Business Compass, aan de universiteitsraad uit. Op overtuigende wijze, want de laatste twijfels zijn nu bij de universi-

De ondernemers waren het "lokettenleed" beu en wilden niet meer van het kastje naar de muur worden gestuurd.

Riki Janssen

Het moment kan hij zich nog precies herinneren, ook al is het al negenen dertig jaar geleden. Als zeventienjarige jongen zat hij in de woonkamer van zijn ouderlijk huis. Nu eens niet gekluisterd aan de

radio, maar luisterend naar zijn moeder die achter het harmonium ("een ander woord voor de cirkelzaag des geloofs") zat. Ze speelde Beethoven. En hij vond het mooi, mooier dan alles wat hij tot dan toe op de radio had gehoord en ook mooier dan alles wat de plaatselijke fanfare, die hij altijd trouw achtervolgde, ooit uit had kunnen brengen. Pas later, als zestienjarige middelbare scholier, beschikte Theo de Roos over genoeg woorden om deze intense ervaring te omschrijven. Toen hoorde hij het *Lied von der Erde* van Mahler. Zeker tijdens het laatste deel van het *Lied, der Abschied*, dat een lofzang is op de aarde die eeuwig zal blijven bloeien, voelde hij weer die diepe ontroering, die niet alleen Beethoven, maar ook Mozart bij hem opriep. Opnieuw werd hij één met de muziek en voelde hij zich tot in het diepste van ziel aangesproken. "Het was een elementaire ervaring van schoonheid, een soort oergevoel, een gevoel van heiligheid. Alles valt op z'n plek. Op zo'n moment heb ik contact met de diepste waarheid. En dat is een heel troostende ervaring." Troostend? Ja. Op zo'n moment vervult de muziek toch de religieuze behoefte die De Roos nog altijd heeft, ook al is hij, de zoon van een dominee, al lang van zijn geloof gevallen. Muziek is altijd zo belangrijk voor hem geweest, niet alleen het luisteren, maar ook spelen op de piano, dat hij er over heeft

De diepere waarheid van de 'cirkelzaag des geloofs'

Theo de Roos: "Zoeken naar contact met de diepste waarheid" (foto Nelis Tutkey)

getwijfeld om er zijn beroep van te maken. Uiteindelijk ging zijn voorkeur toch uit naar een rechtenopleiding, want hij had volgens eigen zeggen te weinig talent voor een beroeps carrière. "Ik had het wel tot muzikelaar kunnen brengen, maar dat wilde ik niet. Ik wilde meer, maar dat zou niet lukken. Wat ik nu met rechten heb bereikt, had ik nooit met de piano had kunnen bereiken." De muziek is wel gebleven. "Ik ben een veelvraat. Ik vind bijna alles mooi wat kwaliteit heeft. Ik houd van klassiek, al mag de muzak van het Metropole Orkest wat mij betreft de

vuilnisbak in. Ik houd ook van jazz, de oude en de hedendaagse. Ik houd zelfs van *The Beatles* en *The Rolling Stones*; de pop die daarna komt vind ik vrij vormeloos, eigenlijk gewoon verschrikkelijke shit. Maar dat kan ook te maken hebben met mijn truttigheid en een volledig gebrek aan kennis." En juist die kennis kan de waardering voor een muziekstuk flink vergroten, beseft De Roos. Zo vond hij vroeger Mozart gewoon mooi, misschien een beetje simpel. Maar door te lezen en heel bewust naar de muziek te luisteren en zijn werk te vergelijken met

tijdgenoten, kwam hij er langzaam maar zeker achter dat Mozart niet alleen uniek, maar ook geniaal is. "Hij is extreem. Hij maakt grote onberedeneerde sprongen in zijn muziek, laat contrasten toe waaraan zijn collega's niet durfden te denken." Hetzelfde lef en dezelfde genialiteit ziet hij ook bij Beethoven die in zijn ogen langs de rand gaat van wat nog kan. "Zijn vijfde pianoconcert hoor je hoempa-muziek. Heel banaal. Maar hij durfde dat aan en was niet bang voor banaliteiten." Dit in tegenstelling tot Mendelssohn die heel verantwoord en degelijk componeerde, maar geen enkel uitstapje waagde. De geniale stukken kan De Roos eindeloos horen. Daarin vindt hij het ongewone, het rare, waarnaar zijn nieuwsgierige geest eigenlijk altijd zoekt. Zeker als ze live worden uitgevoerd, want dan is een stuk nooit hetzelfde en is het contact met de muziek tot het meest direct.

Hoewel hij zich af en toe even laat gaan en zich mee laat voeren met de muziek, luistert hij meestal heel analytisch. Hij volgt heel nauwkeurig het thema, let nadrukkelijk op toonsoort en vergelijkt deze uitvoering met andere. Nieuwe of herontdekte muziek probeert hij altijd te plaatsen, al vergeet hij nooit dat het er op de eerste plaats om gaat hij iets mooi vindt of niet. Zo'n drie uur per dag is de muziek letterlijk zijn leven. Dan valt de keuze meestal op klassieke muziek, want de tijd die hij heeft, immers beperkt en dus moeten er keuzes worden gemaakt. Vaak luistert hij achter zijn bureau naar de klassieke zender Radio 4. Meestal geeft deze muziek rust en kan er weer werk verzet worden. Soms, als het aanbod wat al te banaal wordt ("te veel Weense walsen achter elkaar"), is zijn concentratie even weg. Zo nu en dan komt er iets dat zo interessant dat hij te veel gaat luisteren en zijn werk vergeet. Dan is hij weer die bergbeklimmer die de top van de berg heeft gehaald en daar heel even één is met de kosmos.

Riki Janssen

Prof. Cathrien Bruggeman: „Soms wens ik die mensen die over het onderzoek beslissen, wel eens een infectie toe, nou ja, een milde.”

Microbiologen in de verdrukking ondanks tegenacties van de kleine beestjes

Infectieziekten leken hun langste tijd te hebben gehad na de ontdekking van enkele vaccins en de antibiotica. Maar de mens onderschatte de kleine vijandjes. Het AIDS-onderzoek bracht aan het licht dat virussen slimmer zijn dan wij dachten en intussen blijken ook de bacteriën iets te hebben gevonden op de antibiotica. De nieuwe hoogleraar virologie, prof.dr. Cathrien Bruggeman, gebruikte haar inaugurale rede om de spannende relatie tussen mens en micro-organisme te beschrijven en tegelijk een lans te breken voor het microbiologisch onderzoek.

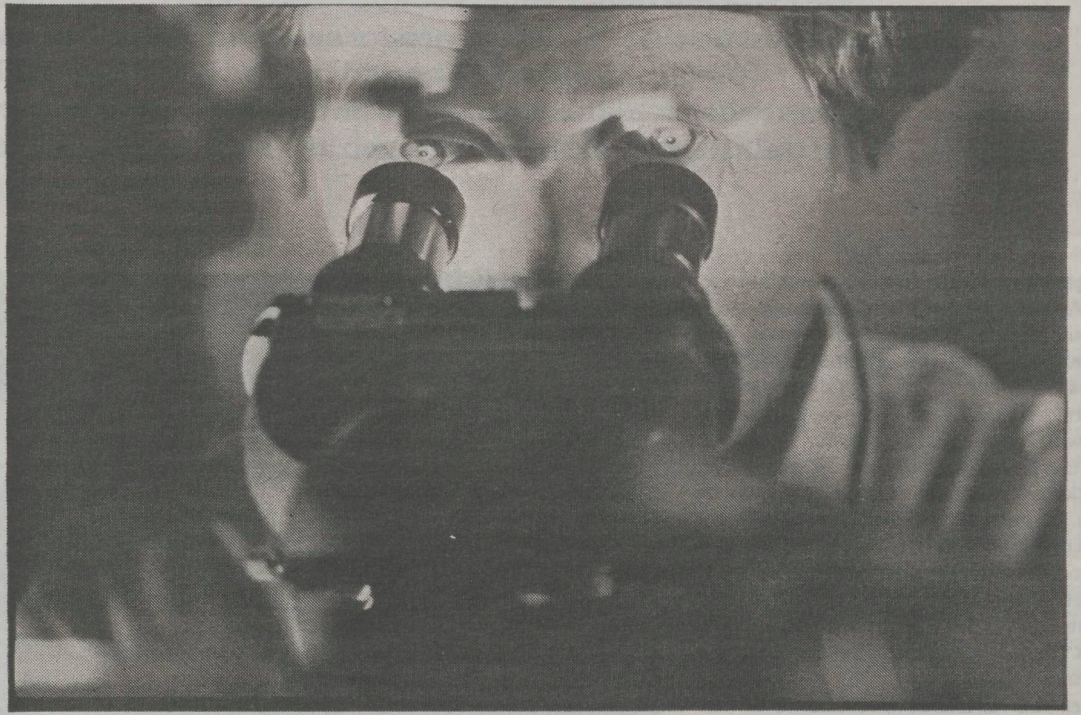
de tien die we hadden gevangen, hadden er acht het virus. Maar nauwelijks was daarmee een stam van gekweekt, of we kregen te horen dat we ons onderzoek ten dienste van op hart- en vaatziekten moesten stellen. We moesten ons maar gaan toeleggen op de vaatwanden.”

Maar het toeval schoot te hulp. In 1984 verscheen in The Lancet een artikel waarin een verband werd gelegd tussen het cytomegalovirus en aantasting van de vaatwanden die een soort arterosclerose tot gevolg had. Zo kwamen de twee wegen toch weer bijeen. Sindsdien volgen Bruggeman en de haren vooral patiënten die in het ziekenhuis een transplantatie hebben ondergaan. „Die patiënten moeten hun afweersysteem met medicijnen onderdrukken om te voorkomen dat het lichaam het getransplanteerde orgaan als een lichaamsvreemd element afstoot. Als je dus niet oppast met het onderdrukken van het afweersysteem kunnen andere lichaamsvreemde elementen zoals virussen hun gang gaan. Bij patiënten die een nieuwe nier hebben gekregen, zie je ook dat na een jaar of tien de vaten in de nier zo ver zijn dichtgeslibd, dat een nieuwe transplantatie nodig is geworden. Men wist niet goed hoe dat kwam, maar er zijn nu toch duidelijke aanwijzingen dat het virus de vaatwanden beschadigt.”

Spaanse griep

Het is nog niet zo lang geleden dat infectieziekten verreweg de belangrijkste doodsoorzaak voor de mens waren. Bacteriële infecties waren een constante bedreiging, terwijl virussen van tijd tot tijd hele pandemieën konden aanrichten. Daarvoor hoefden we niet eens terug te gaan tot de Middeleeuwen. In 1918 eiste een onbekend influenza-virus, de Spaanse griep, naar schatting twintig miljoen slachtoffers over de hele wereld. Nog geen veertig jaar geleden, in 1957, stierf een groot aantal mensen aan de gevolgen van een nieuwe influenza-variant, de Aziatische griep. De indruk bestaat dat we er sinds die tijd van af zijn, maar de immuniteit die de bevolking toen heeft opgebouwd, verdwijnt na gemiddeld twee generaties. Alles wijst erop dat rond het jaar 2000 een nieuw griepvirus opduikt waartegen we geen goed verweer hebben, voorspelde Bruggeman in haar inaugurale rede.

Het is niet zozeer de angst voor dat soort epidemieën die de aandacht voor infectieziekten weer doet opleven. Daarvoor zijn twee andere oorzaken aan te geven, waarvan de ene is gelegen in de virologie en de andere in de bacteriologie. Wat de eerste betreft is er de grote sprong voorwaarts in de kennis over virussen die het gevolg is van het AIDS-onderzoek. In de bacteriologie is het eerder een sprong achterwaarts, omdat men daar stuit op het fenomeen dat de antibiotica, die nog niet zo lang geleden het wondermiddel leken te zijn tegen alle bacteriële besmettingen, hun beperkingen leren kennen. Sommige bacteriën zijn zo slim geweest immuniteit op te bouwen tegen de antibiotica. In grote delen van de wereld zijn bepaalde vormen van tuberculose niet meer met de bestaande antibiotica te bestrijden. In Frankrijk werd onlangs berekend dat ziekenhuisinfecties meer doden (tienduizend per jaar) kosten dan verkeersongevallen. Enkele weken geleden verdedigde dr. Marc Bonten in zijn proefschrift overigens de stelling dat op de intensive care-afdelingen van de ziekenhuizen veel infecties worden veroorzaakt door gebrek aan hygiëne. Daarvan worden patiënten met een sterk verminderde weerstand de dupe. Maar ook mensen die nog nooit antibiotica op recept van de dokter hebben geslikt, laat staan in een ziekenhuis hebben gelegen, kunnen immuun worden door tegen een resistente bacterie op te lopen of door teveel vlees te eten van dieren die van hun fokkers kwis-

tig antibiotica toegediend hebben gekregen.

Volgens dr. Ellen Stobberingh, die de bacteriologische kant van het onderzoek in de vakgroep leidt, is de dreiging van resistente bacteriestammen in Nederland een stuk kleiner dan in België of in Frankrijk, omdat in ons land altijd voorzichtiger met antibiotica is omgegaan. Stobberingh voorziet nog niet het einde van het wondermiddel: „Wanneer je er verstandig mee omspringt, kun je er heel lang plezier van hebben. Als je het veel voorschrijft en liever een breed dan een smal spectrum neemt, kweek je sneller resistente stammen. Zelfs in dat geval betekent het nog niet dat de strijd voorgoed is verloren, want na een tijdje vergeet die bacterie toch weer hoe hij zich moet gedragen om aan de werking van de antibiotica te ontsnappen.”

Kannibalen

Virologen hadden evenals de bacteriologen een excuus voor het verslappen van hun aandacht, ook al hebben zij minder spectaculaire successen geboekt dan hun bacteriële georiënteerde medestrijders. Omdat virussen in tegenstelling tot bacteriën parasieten zijn, die bij gebrek aan een eigen stofwisseling in een menselijke cel moeten leven, kunnen zij niet met antibiotica worden bestreden. Voor het bestrijden van virussen kunnen vaccins worden gebruikt, die immuniteit bij de mens opwekken, als het virus stabiel is. De mens is er zelfs in geslaagd één volksziekte, de pokken, uit te roeien door iedereen immuun te maken. Het laatste geval van pokken is in 1967 in Ethiopië, gesignaleerd, en er is goede hoop dat het virus nooit meer iemand ziek kan maken. Hetzelfde zou kunnen gebeuren met mazelen of polio, ware het niet dat de daarvoor benodigde systematische vaccinatieprogramma's zeer kostbaar zijn. Zolang daar geen geld voor is moeten de virologen zich maar tevreden stellen met toevallige successen als de verdwijning van het Kuru-virus bij de Fore-stam in Nieuw Guinea. De 'slow-virus' infectieziekte Kuru verdween daar vanzelf, toen de leden van de stam het kannibalisme afzwoeren. Het ritueel opeten van menselijke organen leidde immers na meer dan tien jaar tot aantasting hersenen, dementie en dood.

AIDS

Maar andere virussen zijn ongrijpbaar. Het vinden van vaccins is moeilijk omdat de micro-organismen hun tactiek voortdurend veranderen. Daarom probeert men ze te bestrijden met middelen die geïnfecteerde cellen herkennen en opruimen. De

voornaamste successen zijn een middel tegen het herpes-virus dat koortsblaasjes veroorzaakt en het middel AZT, dat bekend staat als AIDS-remmer.

„Dat we de laatste tijd zoveel over virussen te weten zijn gekomen, is vooral te danken aan het AIDS-onderzoek,” zegt Bruggeman: „Als je ziet hoeveel uitstekende onderzoekers zich met het HIV-virus bezighouden, zie je hoe ontzettend moeilijk het is om dat virus te pakken te krijgen.” Het AIDS-onderzoek is een vak op zich geworden, vindt Bruggeman, waar ander onderzoek zowel van profiteert als eronder lijdt: „Er gaat om een of andere politieke reden erg veel geld naar dat onderzoek, terwijl er toch veel meer mensen aan hepatitis B lijden. Waarmee ik niet wil zeggen dat de aandacht voor AIDS niet terecht is. De hele virologie heeft er een enorme vlucht aan te danken.”

Haar groep houdt zich overigens niet met AIDS-onderzoek bezig: „Dat wordt heel terecht op een paar plaatsen in Nederland geconcentreerd. Wij zijn daar niet voor uitgerust.” De Maastrichtse bemoeienis met AIDS beperkt zich nu tot de patiëntenzorg. Gemiddeld zijn twintig à dertig patiënten bij het azM in behandeling. Het virologisch onderzoek beperkt zich intussen tot de rol van het cytomegalovirus bij transplantatiepatiënten en het herpes 6-virus. Dat laatste virus ziet er in eerste instantie onschuldig uit - het kan bij jongeren pukkeltjes veroorzaken -, maar op latere leeftijd kan het onder bepaalde omstandigheden gaan opspelen. Volgens Bruggeman wordt het virus ervan verdacht complicaties te veroorzaken bij beenmergtransplantaties. Zo duiken er ook steeds meer verklaringen op voor chronische aandoeningen waarin de aanwezigheid van een virus een rol speelt: „De verklaringen voor veel aandoeningen zijn multifactorieel. Dat betekent dat er multidisciplinair onderzoek nodig is. Ik heb hier bijvoorbeeld een artikel van onze medisch psychologen, die zonder dat ik daarover met hen contact heb gehad, de hypothese hebben gelanceerd dat vitale uitputting bij hartpatiënten wel eens te maken kan hebben met micro-organismen die hun slag slaan als het immuunsysteem minder goed werkt. Dat vond ik nou fantastisch, dat zij langs een heel andere weg op die gedachte komen. Ik denk dat wij een belangrijke rol zouden spelen bij het onderzoek naar chronische aandoeningen en veroudering, als we de middelen er maar voor kregen. Soms wens ik die mensen die over het onderzoek beslissen, wel eens een infectie toe, nou ja, een milde.”

Prof. Cathrien Bruggeman: „Wij mogen meedoen aan het randje van het wetenschappelijk onderzoek” (foto Nelis Tutkey)

„Met ‘njet’ roepen word je alleen maar kwetsbaarder voor nieuwe bezuinigingen”

De PvdA ligt onder vuur. Voor de verkiezingen werd met geen woord gerept over kortingen op het hoger onderwijs. Na de kabinetsformatie stond een bezuiniging ingeboekt van een half miljard gulden op hoger onderwijs en een miljard gulden op studiefinanciering. Uit te voeren onder verantwoordelijkheid van PvdA-minister Ritzen. „Vervelend, maar iedereen met een beetje verstand van politiek had die bezuinigingen aan kunnen zien komen,” vindt partijvoorzitter Felix Rottenberg.

Afgelopen zondag kondigde Rottenberg in Amsterdam de geboorte aan van zijn nieuwste initiatief: het PvdA-forum voor cultuur en onderwijs. Een openbare denktank, waarin partijleden uit de onderwijs-wereld en zij die daar tegenaan hangen debatteren over het beleid voor de komende tien jaar. Twee partijdiscussies over het hoger onderwijs zijn inmiddels achter de rug. De eerste conclusies zijn te verwachten in het voorjaar, na een informeel partijcongres over het onderwerp.

„Het wegmasseren van tegenstellingen achter gesloten deuren is ouderwetse politiek” zegt Rottenberg. „Daar moeten we zo snel mogelijk van af. Dan kan de PvdA weer een hartstikke interessante achtergrondregisseur en -makelaar worden voor het onderwijs. Wat we alleen moeten voorkomen is dat het forum een nieuwe belangenlobby wordt, een onderwijskamer in de PvdA. Ik haat dat soort organisaties, omdat ze taboediscussies per definitie uit de weg gaan. De meningsverschillen moeten eindelijk eens boven tafel komen.”

Het tegenoffensief is geopend. Terwijl de universiteiten, hogescholen en studenten hun contacten met de overheid op een laag pitje hebben gezet uit woede over de bezuinigingen, nodigt Rottenberg ze uit om het debat aan te gaan.

„Er is iets fundamenteel mis in de relatie tussen hoger onderwijs en overheid”, vindt hij. „Je kunt je wel de hele tijd verzetten tegen een overheid die je overal de schuld van kan geven. Maar draai het eens om: denk eens na over de eigen positie die je als instellingen inneemt, wat je zwakke en sterke punten zijn en wat je bij kunt dragen aan de opgave waar we voor staan.”

Voor de verkiezingen heeft de PvdA in zijn programma geen bezuinigingen op studiefinanciering en hoger onderwijs aangekondigd. Veel mensen voelen zich belazerd.

„Dat vind ik zo'n volstrekt achterhaalde, ouderwetse en statische benadering. Iedereen was opgelucht dat de PvdA niet weer met zo'n treinboekje kwam, waar na afloop toch de helft niet van klopt. Tegelijkertijd kon iedereen zien dat alle politieke partijen tussen de tien en vijftien miljard gulden wilden bezuinigen. Het hoger onderwijs moet dan niet zo naïef zijn om te denken dat ze daar buiten valt.

„Je mag de PvdA best verwijten dat ze de discussie niet is aangegaan, maar de onderwijssector had zelf ook veel alerter moeten zijn. De overheid blijft behoorlijk van je af als ze het gevoel heeft dat het onderwijsveld zelf keuzes aandraagt. Zelf het initiatief neemt om het onderwijs te moderniseren, het stelsel te veranderen, te kijken wat er af kan. In plaats daarvan bouwt men een grote vesting om het hoger onderwijs heen en denkt vervolgens dat de politiek er wel van af zal blijven. Terwijl met name over de universiteiten echt het idee bestaat dat ze improductief en inefficiënt zijn.

„Eerst eisen dat de bezuinigingen van tafel gaan en pas daarna willen praten, vind ik idioot. Als bestuurders alleen maar njet blijven roepen, worden ze alleen maar kwetsbaarder voor nieuwe aanslagen. Het is beter als ze zelf keuzes maken en aangeven wat er kan veranderen. De vraag stellen of ze voor hun financiering afhankelijk willen blijven van een immer inconsistente overheid, of breder willen kijken. Altijd maar verwachten dat de overheid alles

foto: Bram de Hollander

voor je regelt is iets van de jaren zeventig. Ik zeg: organiseer je eigen onafhankelijkheid. Ga op zoek naar andere manieren van financiering. Alleen kabinet het dan in zijn hoofd haalt om in te grijpen kun je terecht zeggen: nu is het godverdomme afgelopen.”

In het regeerakkoord wordt met zeer veel nadruk gekozen voor versterking van de kennisinfrastructuur. Tegelijkertijd wordt er 300 miljoen bezuinigd op wetenschappelijk onderzoek. Nog afgezien van de miljoenen die het hoger onderwijs moet inleveren. Kun je een overheid die zo tegenstrijdig opereert nog wel serieus nemen?

„Ik geef volledig toe dat dat inconsistent is. Maar in iedere organisatie treden vormen van inconsistentie op, dus zeker in zo'n complexe organisatie als de rijksoverheid. Als er voor wordt gekozen om het basisonderwijs te ontzien, gaat dat ten koste van het hoger onderwijs en onderzoek. Zo simpel is dat. Maar als je daarnaast niet zegt dat je voor versterking van het onderzoek bent, gaan de bezuinigingen nog veel harder.

„Er zijn tijdens de kabinetsformatie keiharde besluiten genomen, maar dat wil niet zeggen dat je daar niet op terug kunt komen. Je kunt de PvdA verwijten dat ze

niet eerder de discussie is aangegaan over de vraag wat het betekent voor het onderwijs en onderzoek als je kiest voor een versterking van de kennisinfrastructuur. Maar het heeft geen zin om dan alsnog de discussie uit de weg te gaan. Het is lafheid om het nemen van beslissingen alleen aan anderen over te laten.”

Is het nog wel mogelijk om met meepraten iets te veranderen aan de bezuinigingen?

„Ritzen heeft op zijn manier een moedige poging ondernomen om kenbaar te maken dat bezuinigen op hoger onderwijs niet zo simpel is. Hij heeft in september voor elkaar gekregen dat in de minister-raad is genotuleerd dat nader onderzoek nodig is om te kijken of een interventie überhaupt mogelijk is. Dat halve miljard is met rode inkt een taakstelling geworden, maar er is ook een onderzoek aan gekoppeld. Dat is met geen enkele andere bezuiniging gebeurd.

„Ik betreur het dat Nuis de betekenis van dat onderzoek volkomen heeft weggevaagd. Zijn opmerking dat de bezuiniging zijn zaak niet is heeft averechts gewerkt. Er is een sfeer mee gecreëerd waarin allerlei bewindslieden elkaar de bal gaan toespeelen. Met het gevolg dat men zegt: Ritzen is een onderzoek gestart, omdat hij zich niet aan zijn taakstelling wil houden. Dat is niet

bevorderlijk voor het proces dat nu in gang is gezet. De taakstelling wordt er alleen maar scherper mee gemaakt.”

Toch zal er wat moeten gebeuren als het onderzoek uitwijst dat bezuinigen op hoger onderwijs onmogelijk is zonder grote schade aan te richten.

„Daar ga ik dus niet op in. Ik vind het niet interessant om nu al te praten over bedragen. Dat is de methode-Nuis. Laat nu eerst maar eens blijken wat wel en niet kan, wat voor keuzes er gemaakt moeten worden. Ik ben zelf medeverantwoordelijk voor dit lastige probleem en dat verplicht me des te meer om een bijdrage te leveren aan het inhoudelijke proces van afwegingen. Ieder debat wat ik voer over de eind-starte leidt daar alleen maar van af.”

Behalve op hoger onderwijs, wordt enorm bezuinigd op de studiefinanciering. Er is veel verwarring over de vraag welke kant de PvdA daar mee op wil. Aan de ene kant wordt gepleit voor volledige leningen. Aan de andere kant wijst minister Ritzen bevestigend op de afschaffing van de basisbeurs en aanvullende beurs af, omdat hij vindt dat dat de toegankelijkheid van het hoger onderwijs in gevaar kan brengen.

„Altijd maar verwachten dat de overheid alles voor je regelt is iets van de jaren zeventig. Ik zeg:

organiseer je eigen onafhankelijkheid. Ga op zoek naar andere manieren van financiering.

Als een kabinet het dan in zijn hoofd haalt om in te grijpen kun je terecht zeggen: nu is het godverdomme afgelopen.”

„Het is begrijpelijk dat Ritzen dat vindt. Hij heeft de politieke toezegging gedaan het stelsel niet wezenlijk te veranderen. In zijn beleving wordt hij natuurlijk volstrekt ongelooftwaardig als hij het dan toch doet. Maar het is mijn taak als voorzitter om verder te kijken dan morgen. En dan moet ik zeggen dat ik de echte discussie over het stelsel nog niet heb meegemaakt. In dat debat is de stellingname van Ritzen slechts één mening.

„Ik denk dat het toegaat naar een stelsel waarin iedere student voor een kortdurende aanlooperperiode een beurs krijgt. Daarnaast kan de eigen verantwoordelijkheid worden opgevoerd met echte leningen. Studenten zijn dan wat ouder en kunnen beter overzien wat de consequenties van hun keuzes zijn. Dat past goed bij het idee dat we naar een samenleving toe willen waarin mensen zoveel mogelijk hun eigen beslissingen nemen. Als je dat combineert met een goed sociaal vangnet voor degenen die niet terug kunnen betalen dan snap ik niet wat daar het bezwaar tegen kan zijn.

„Studiefinanciering is niet mijn eerste prioriteit, daar zal ik eerlijk in zijn. Het behoort misschien tot de top-tien, maar zeker niet tot de top-vijf. Wij willen de AOW handhaven, de koppeling tussen lonen en uitkeringen in stand houden, het basisonderwijs ontzien, meer geld uittrekken voor migratie. De bezuiniging is gigantisch, maar de werkloosheid in Nederland is ook gigantisch. Als je moet kiezen, moet je kiezen. Zeker als je ziet dat er studenten zijn die de basisbeurs helemaal niet nodig hebben, omdat hun ouders best kunnen bijdragen. Ik vind de studiefinanciering ongelooflijk duur. Alleen daarom al zijn we verplicht te kijken naar alternatieven.”

HOP, Marcel Wiegman

„Ik ga er vanuit dat we die 500 miljoen halen”

‘Verwarrend’ is nog een tamelijk terughoudende omschrijving van de taferelen rond de bezuinigingen in het hoger onderwijs. Vindt staatssecretaris Nuis nu dat er in 1998 500 miljoen gulden kan worden gekort, of niet? “Ik denk van wel, maar niet door de hervorming van het onderwijs.” Met een gevoelig debat over ingrijpende hervormingen in het hoger onderwijs voor de deur verkeert staatssecretaris Nuis, evenals minister Ritzen, in een buitengewoon lastige positie. Selectief gepresenteerde uitspraken op televisie hebben volgens Nuis het beeld achtergelaten als zou hij eerst beweerd hebben dat er onmogelijk 500 miljoen kan worden bezuinigd, en drie dagen later het tegenovergestelde.

foto: Bram de Hollander

Toch heeft u aangekondigd dat u zelf de knopen gaat doorhakken.

“Ik ga in het voorjaar een ontwikkelingsplan schrijven op basis van alle geluiden die ik heb gehoord. Die zullen sterk verschillen omdat de belangen van de gesprekspartners soms haaks op elkaar staan. Het is als staatssecretaris mijn plicht om na de discussie duidelijkheid te verschaffen over de richting die we opgaan. Ik luister, maar dan leg ik de lijn neer.

“De kans is groot dat er een volstrekte spraakverwarring ontstaat. Daarom heb ik bijvoorbeeld al vantevoren aangegeven dat de gemiddelde cursusduur omlaag moet. Niemand wil dat zijn opleiding korter wordt. De discussie over differentiatie is altijd een vlucht naar voren geweest. Iedereen kan prachtige verhalen vertellen waarom een studie langer moet, maar het is altijd heel lastig om iemand uit de mond te wringen dat iets wel eens korter kan. Niet omdat het niet korter kan, maar omdat je dan status verliest.

“Zonder die financiële druk kom je nergens. Niet dat ik die bezuiniging zo mooi vind, maar, nu het zo is: het helpt. *It concentrates the mind.* Het is natuurlijk een hells karwei. Maar ik denk dat we voldoende consensus kunnen bereiken. Die is er al op onderdelen. Iedereen is voor differentiatie. En dat is eigenlijk heel merkwaardig. Nog maar een paar jaar geleden werd ik in een gezelschap van buitengewoon geleerde heren nog voor gek versleten als ik daar over begon. Dat is heel snel veranderd.”

In het nieuwe stelsel komen langere en kortere opleidingen, die beter moeten zijn afgestemd op de arbeidsmarkt. Welke criteria worden daarbij gehanteerd?

“Wat de lengte betreft: het is een misverstand dat bèta-opleidingen langer gaan duren dan de rest. Er bestaat wat mij betreft geen hiërarchie. Nee, binnen elke studie zullen langere en kortere trajecten komen dan de vier jaar van nu. Het verschil zit in het aantal studenten dat het lange traject volgt. Dat zullen er bij techniek veel meer zijn dan bij Rechten of Nederlands.

“Er zijn zeker studenten techniek die korter willen studeren. Ik hoor van docenten dat daar studenten afhaken die niet wat tekort komen, maar veel waard kunnen zijn voor de techniek. Dat is zonde. Misschien kan voor hen een soort HBO-opleiding uitkomst bieden.

“Bij Nederlands geldt het omgekeerde. De beperkte groep studenten Nederlands die de diepte in willen, heeft te weinig aan vier jaar. En veel andere studenten kunnen juist met minder toe. Veel voorlichters, en ook journalisten, zijn Neerlandicus. Waar we naartoe moeten, is dat studenten op tijd ontdekken wat ze willen, en daarvoor het juiste traject volgen.

“Een 1 op 1 relatie met de arbeidsmarkt is uiteraard een fictie. Daar moeten we ook niet naar streven. Universiteiten kunnen wel veel meer dan nu nagaan waar hun studenten terecht komen. Als dit ‘monitoren’ systematisch gebeurt, kunnen opleidingen meer worden toegesneden op de arbeidsmarkt. De resultaten van dergelijke onderzoeken moeten openbaar worden gemaakt. Dat zal een enorme invloed hebben op de studiekeuze van studenten.”

HOP, Pieter Evelein

“Zonder die financiële druk kom je nergens. Niet dat ik die bezuiniging zo mooi vind, maar, nu het zo is: het helpt. Nog maar een paar jaar geleden werd ik in een gezelschap van buitengewoon geleerde heren nog voor gek versleten als ik daar over begon. Dat is heel snel veranderd.”

Maar ik zeg niet wat dat is.” Nuis doelt op de overheveling van de academische ziekenhuizen naar het ministerie van VWS, zo bevestigen betrouwbare bronnen in Den Haag. Dit zou 255 miljoen op de begroting van Onderwijs besparen. Door de premies voor de ziektekostenverzekeringen te verhogen, zou VWS dit bedrag vervolgens kunnen opbrengen. Het is echter zeer de vraag of het kabinet hiermee instemt. Gaat deze deal niet door, dan moet de herziening van het stelsel van hoger onderwijs het restant van de bezuiniging van 500 miljoen gulden opbrengen, als de maatregelen uit het technisch onderzoek (samenvoeging van studies, korten op de overhead) te weinig opleveren. En juist die financiële druk is totnogtoe voor de universiteiten en hogescholen aanleiding geweest om elke serieuze discussie uit de weg te gaan.

Komt die discussie ooit van de grond?

“De instellingen staan niet buiten de realiteit. Ze weten dat er met het nieuwe stelsel geld moet worden bezuinigd en spreken dat volgens mij ook niet tegen. Ze vinden allemaal dat de cursusduur moet worden gedifferentieerd, en hebben niet weersproken dat ze willen praten over een daling van de gemiddelde cursusduur. Welnu, die daling leidt tot een besparing, om-

“Dat is niet juist”, zegt de staatssecretaris. Nuis kan de media inderdaad verwijten. Vorige week dinsdag zei hij dat de op stapel staande hervormingen in het hoger onderwijs onmogelijk in 1998 tot een bezuiniging van 500 miljoen gulden kunnen leiden. Over andere ingrepen betwijfelde hij in een tussenzin of die dan wel in dat bedrag zouden resulteren. Nuis zei daarmee niets nieuws. In het regeerakkoord staat niet voor niets dat de stelselherziening in 1998 vrijwel geen geld oplevert, als het stelsel dan al is ingevoerd. Er moeten dus andere maatregelen worden bedacht. En minister Ritzen zei al in september dat die andere ingrepen te weinig zullen opleveren, al moest toen het technisch onderzoek naar de haalbaarheid daarvan nog starten. Nuis was die dinsdag in feite dus consequent.

Het is dus niet waar dat u en minister Ritzen reeds enige tijd geleden in het kabinet hebben geprobeerd de bezuiniging te verzachten omdat u die beiden te ver vindt gaan, zoals hardnekkige geruchten willen?

“Nee. Het is inderdaad een buitengewoon lastige klus. En natuurlijk proberen Ritzen en ik onze problemen duidelijk te maken. Dat is onze rol. Maar we hebben nu eenmaal afgesproken dat we 18 miljard gaan bezuinigen. Daardoor zitten we nu met een bijna astronomisch bedrag aan bezuinigingen. Maar het moet wel worden ingevuld. In de onderhandelingen voor Paars was al duidelijk dat we op of over de rand moesten gaan om het geld bij elkaar te sprokkelen. Ik heb daar de hele zomer diep onder geleden. Nu zitten we in een situatie waarin we de consequenties onder ogen moeten zien en concrete oplossingen moeten vinden. Dat is een moment waarop je de kiezen op elkaar moet zetten. Want je kunt nu natuurlijk niet zeggen: Gut, we doen het toch maar niet. Dan houd je je niet aan je afspraken.”

Dit lijkt sterk op een afstocht.

“Zeker niet. We hebben harde voorwaarden gesteld aan de bezuinigingen. Allereerst moeten ze technisch haalbaar zijn. Je kunt allerlei suggesties doen, bij voorbeeld het hakken in opleidingen, maar het is de vraag of dat wat oplevert. Bij soortgelijke operaties in het verleden bleek dat maatregelen die geld moesten opleveren geld kostten. Dat moeten we dus in ieder geval in onze paniek niet doen. Daar hebben we niets aan. En: de kwaliteit van het onderwijs mag niet wezenlijk worden aangetast. Dat is een begrip waar een zekere spanning in zit, want dat is een beoordelingsvraagstuk. Maar daar hebben Ritzen en ik onze eigen normen voor. Als we het gevoel hebben dat het echt schadelijk is voor de kwaliteit, dan zeggen we: dat is dus niet de weg. Dat vinden de collega's in het kabinet ook.”

Kan zoveel geld worden bezuinigd zonder dat de kwaliteit er onder lijdt? Ritzen noemde dat al in september onhaalbaar.

“Het technisch onderzoek (waarvan de eerste conclusies binnen enkele weken openbaar worden, PE) moet een aanwijzing geven. Volgens mij is het nog niet evident dat we voor een volstrekte onmogelijkheid staan. Integendeel, ik denk dat er een gaatje is om het bedrag te halen.

Kopij voor het Bulletin inleveren bij onderstaande contactpersonen voor het gemelde tijdstip, in de week voorafgaand aan de publicatie. Met vragen of opmerkingen kunt u daar ook terecht.

FdAW (vakgr./comm./studiever.): I. Poolen, Fac. Bur., Kapoenstraat 2, tel. 883389, voor wo. 12.00 uur.

FdCW (vakgr./comm./studiever.): R. Peters, Fac. Bur. Kapoenstraat 2, tel. 883487

FdEW (vakgr./comm./studiever.): B. Staveaux, Fac. Bur., Tongersestraat 53, tel. 883705, voor do. 12.00 uur.

FdG (vakgr./comm./studiever.): R. le Doux, Fac. Bur., niveau 3, kamernr. 3226, UNS 50, tel. 881448, voor wo. 12.00 uur.

FdGW (vakgr./comm./studiever.): A. Bastiaens, Bur. Onderwijs, UNS 50, niveau 1, kamernr. 1.253, tel. 881455, voor ma. 12.00 uur.

FdR (vakgr./comm./studiever.): A. Kessen, Bur. Onderwijs, Zwingelput 4, tel. 883004, voor wo. 13.30 uur.

Studenten(sport)ver./studentenpastoraten: C. Hollwijn, Stud.zaken, Lenculenastraat 26, tel. 883354, voor do. 12.00 uur.

Instituten behorend bij een faculteit: bij bovengenoemde facultaire contactpersoon.

Berichten die niet onder een van bovenstaande categorieën vallen: PR & Voorlichting, tel. 883084 of 883081.

UNIVERSITEIT ALGEMEEN

Promotie mr. E.H.O.P. Florijn

Mr. Florijn zal op 17 november zijn proefschrift 'Ontstaan en ontwikkeling van het nieuwe Burgerlijk Wetboek' verdedigen. Promotores zijn prof. mr. G.E. van Maanen en prof. mr. N.H.M. Roos. In zijn proefschrift beschrijft mr. Florijn de totstandkoming van het nieuwe Burgerlijk Wetboek en stelt hij de oorzaken van voortgang in verdraging vast. Hij gaat in op de organisatie van de hercodificatie, de rol van de politiek, de betekenis van de wetenschappelijke kritiek en de invloed van belangengroepen.

Japan Prijswinnaars Programma

Het Japans Prijswinnaars Programma (JPP) biedt pas afgestudeerde, briljante academici de kans vanaf september 1995, op kosten van het ministerie van OCW, een jaar lang kennis te maken met de taal, de cultuur en het bedrijfsleven van Japan. Eerst volgen de deelnemers colleges aan de RU Leiden. Daarna gaan ze voor zeven maanden naar Japan. De deelnemers lopen stage bij een Japans bedrijf.
Info: Nuffic, 070-4260 210.

Beurzen voor Europees Universitair Instituut

Voor het studiejaar '94/'96 komen 15 universitair afgestudeerden in aanmerking voor een beurs voor het Europees Universitair Instituut (EUI) in Florence. Zij kunnen drie jaar onderzoek verrichten met een Europese dimensie, op het gebied van de sociale en menswetenschappen. Ook verzorgt het EUI een eenjarig programma Vergelijkend Europees en/of internationaal recht (beurs van 1 jaar).
Info: Nuffic, tel. 070-4260 250.

Taylor Initiatief Prijzen

Het Taylor Initiatief belooft personen die kennis op het gebied van

milieutechnologie hebben weten over te dragen naar een groot deel van de samenleving. Het onderscheidt zich van andere milieuprijzen door de nadruk te leggen op (aantoonbare) kennisoverdracht en de prijzen in twee categorieën uit te reiken. Voor de prijs voor professionelen komen activiteiten in aanmerking op het gebied van milieutechnologie, die binnen het kader van professionele arbeid tot stand zijn gebracht en die kennis toegankelijk hebben gemaakt voor een brede groep mensen.
Info: tel. 023-319 010.

Interfacultair blok 'Inleiding in de ontwikkelingsproblematiek'

Opnieuw wordt het interfacultaire blok 'Inleiding in de Ontwikkelingsproblematiek' georganiseerd, waarin de problemen van ontwikkelingslanden centraal staan. Het blok start in 1995 in week 4 (v.a. ma 24 januari) en loopt tot en met week 11 (vrij 17 maart). Het blok bestaat uit 7 maal 2 onderwijsbijeenkomsten (op ma/do of di/vrij), 7 lezingen (wo) en een afsluitende toets. Deelname staat open voor alle RL studenten. Voor nagenoeg alle studierichtingen kan het als keuzeonderwijs worden opgenomen. Overleg eventueel met het bureau onderwijs van je eigen faculteit. Voor informatie over de inhoud: Mw. Dr. A.G. Dijkstra, FdEW, tel. 883815. Studenten aan de FdEW kunnen zich via de eigen faculteit inschrijven voor dit blok. Studenten aan de overige faculteiten kunnen zich tot 28 november schriftelijk of telefonisch aanmelden bij Mw. T. Loth-v.d. Berg, Alg economie, FdEW, TS 53, tel. 883822. Vermeld je naam, examennummer, adres, en voorkeur voor onderwijsgroep (ma/do middag, of di/vr middag).

Het Milieu op de universiteit verbeteren?

Wil je meehelpen om het milieu binnen de universiteit te verbeteren? Dat kan, het Universitair Milieu Platvorm (UMP) is een groep studenten die samen met diensten binnen de Universiteit projecten starten om het milieu binnen de universiteit te ontwikkelen.

Wat heeft het UMP het vorig jaar onder andere gedaan?

- Alle studenten en medewerkers op Randwyck hebben een milieumok gekregen om de plastic bekertjes te vervangen.

- Er is een project gestart om de kopieermachines binnen de universiteit te vullen met kringlooppapier.

- Binnen de universiteit worden de mensa's onderzocht op milieuvriendelijkheid.

Info: Bram (216327), of secretariaat V & M (881249).

PERSONEELSERENIGING UNIVERSEEL

Vanaf oktober 1994 alleen leden van P-UNIVERSEEL 25% korting bij T.C.T.-taxi's op vertoon van Uw pas vooraf (inschrijfformulieren BOU3 en UNS50).

Countdown Card bestellen voor iedereen te verkrijgen.

10% korting bij bekende winkeliers Leden P-UNIVERSEEL 28,50 per jaar, anderen 42,40 per jaar (inschrijfformulieren BOU3 en UNS50)

Zondag 27 november 1994 Sint Nicolaas op de R.L.

13.00 - 17.00 uur restaurant DEB1. Gratis voor kinderen van R.L. mederwer(s)ters en studenten (inschrijving gesloten).

Zaterdag 17 december 1994

Kertmarkt Trier. Vertrek vanaf UNS50 faculteiten II zuid 09.00 uur. Vrije besteding of (gedeeltelijke) rondleiding met Jo Meens. Aankomst in

Maastricht rond 22.00 uur. Leden fl 20,00 en niet-leden/partners fl 35,00. Inschrijven voor 25 november 1994 met mailingstrook.

Woensdag 11 januari 1995

Binnenstad van Maastricht. Algemene ledenvergadering + nieuwjaarsborrel. Mailing op 18 november en 22 december 1994.

VACATURES

Schriftelijke sollicitaties onder vermelding van vacaturnummer op brief en envelop binnen 10 dagen te richten aan de dienst P&O. Interne vacatures gelden uitsluitend voor medewerkers van de RL.

Interne vacature 118

Binnen de Faculteit der Rechtsgeleerdheid is per 1 januari 1995 een vacature voor de functie

practicumcoördinator Arrondissement Nieuwenhof (v/m), 1.0 fte. Het Arrondissement Nieuwenhof (ook bekend als de oefenrechtbank) is een practicum in de juridische vaardigheden en in het bijzonder de processuele vaardigheden, dat door alle studenten Nederlands recht van de faculteit in hun doctoraalfase gevolgd dient te worden.

De personele bezetting van de organisatie van het practicum (de Griffie AN) bestaat naast de practicumcoördinator uit 1 full-time onderwijsmedewerker en 3 student-assistenten voor 0.3 fte.

Als **taken** van de practicumcoördinator zijn onder meer te onderscheiden:

- initiëren en ontwerpen van zaken voor de oefenrechtbank;
- begeleiden, inhoudelijk en in tijdspad, van de lopende zaken;
- bijhouden en bewaken van de vorderingen van studenten in de zaken;
- het organiseren en ondersteunen van zittingen;
- leiding geven aan medewerkers van de Griffie AN;
- onderhouden van uiteenlopende contacten binnen en buiten de faculteit;
- nemen en uitwerken van initiatieven ter ontwikkeling van het practicum.

Vereisten:

- kennis op academisch juridisch niveau;

- ervaring met de juridische praktijk.

Salariëring: Afhankelijk van ervaring, minimaal f 3.641,- en maximaal f 5.977,- bruto per maand (schaal 10 BBWO), bij voltijdse functievervulling.

Inlichtingen kunnen worden ingewonnen bij J. Coenegracht (toestel 3039).

Interne vacature 119

Voor de secretariale en administratieve ondersteuning bij het secretariaat van het College van Dekanen ontstaat er een vacature voor

medewerker secretariaat m/v, 0.5 fte.

(werktijden op woensdag, donderdag en vrijdag)

Het is een secretariaats/administratieve functie t.b.v. het College van Dekanen waarbij als speciale activiteiten alle zaken m.b.t. de organisatie van promoties en inauguraties zijn opgenomen.

Taken:

- het beheren van het werkarchief van het College van Dekanen;
- administratief voorbereiden van vergaderingen van het College van

Boekhandel

DE TRIBUNE

Kapoenstraat 8

6211 KW Maastricht

Telefoon (043) 251978

Literatuur

Instituut voor Humane Psychofarmacologie
Institute for Human Psychopharmacology

Het Instituut voor Humane Psychofarmacologie is op zoek naar:

GEZONDE MANNEN EN VROUWEN

21-40 jaar en in het bezit van een geldig

RIJBEWIJS

voor deelname aan een

GENEESMIDDELENONDERZOEK

waarin de effecten van een nieuw antidepressivum op waarneming, oog-hand coördinatie, aandacht en rijgedrag worden onderzocht.

In het onderzoek worden twee verschillende doseringen van het nieuwe middel vergeleken met placebo en een ouder middel waarvan bekend is dat het de rijvaardigheid negatief beïnvloedt.

Van de deelnemers wordt verwacht dat zij deze medicaties gedurende vier periodes van 15 dagen slikken. U wordt getest op de dagen 1,7,8 en 15 van elke medicatieperiode. Op deze testdagen bent u ca. 5 uur op het Instituut.

Het onderzoek loopt van januari t/m juni 1995. Aan het onderzoek gaan enkele trainingen en een medische keuring vooraf.

De totale tijdsinvestering is ca. 100 uur. De vergoeding voor volledige deelname bedraagt f1600,-.

Een uitgebreide informatiebrochure kunt u aanvragen bij: dr. H.W.J. Robbe, tel. 043-883352 of 883305. Instituut voor Humane Psychofarmacologie (IHP), Abtstraat 2A, 6211 LS Maastricht.

(alleen voor studenten)

10 gulden per lens
en 8 flessen Lenticon-S GRATIS!

Dat kan alleen bij de LensClub. Stuur uw briefvoorschrift op. Dan ontvangt u voor 30 gulden twee Lenticon 73 zachte lenzen en een starterkit. Vervolgens betaalt u via giroincasso 28,50 per maand. (Of 85,- per kwartaal, 165,- per half jaar of 325,- per jaar). Wil je toch uw ogen laten meten? Ga dan naar een OPTIEK zaak. Een meting kost slechts 10 gulden. U kunt daar ook om de 6 weken GRATIS een fles Lenticon-S afhalen op vertoon van de LensClub-pas. In totaal 8 flessen. Ook kunt u altijd lenzen (voor reserve, vakantie, of bij verlies, beschadiging etc.) kopen voor slechts 10 gulden per lens (Max. 24 per jaar). Lenticon 73 zijn de beste zuurstof doorlatende zachte lenzen met een hoogwatergehalte van 73%. U kunt ze gemakkelijk een half jaar dragen. Dag en nacht dragen kan ook, maar dan moet u snel vervangen. Kies daarom voor de meest flexibele vorm van contactlenzen dragen. Wordt meteen lid van de Lensclub. Informatie krijgt u snel als u belt of schrijft naar:

LensClub

Antwoordnr. 60545, 3080 WB Rotterdam
TOPTIEK, Markt 28, Maastricht, tel. 043 - 217065

EXTRA AANBIEDING

Grieks specialiteiten restaurant
PLAKA

St. Bernardusstraat 4a
Maastricht, tel. 043 - 254256

Studentenschotel:

2 DORPSSUFLAKI

GIROS

EN SALADE, FRIET, ZAZIKI EN OUZO

FL 20,-
FL 15,25

op vertoon van collegekaart

ACADEMISCHE BOEKHANDEL
MAASTRICHT

Postbus 1611, 6201 BP Maastricht

- Economie/bedrijfskunde
- Rechten
- Informatica
- Geneeskunde
- Gezondheidswetenschappen
- Verplegingswetenschap

Bouillonstraat 12
t/o Oud-Gouvernement
(043) 883015

P. Debyeplein 1
t/o Academisch Ziekenhuis
(043) 671211

De beste garantie voor je rijbewijs

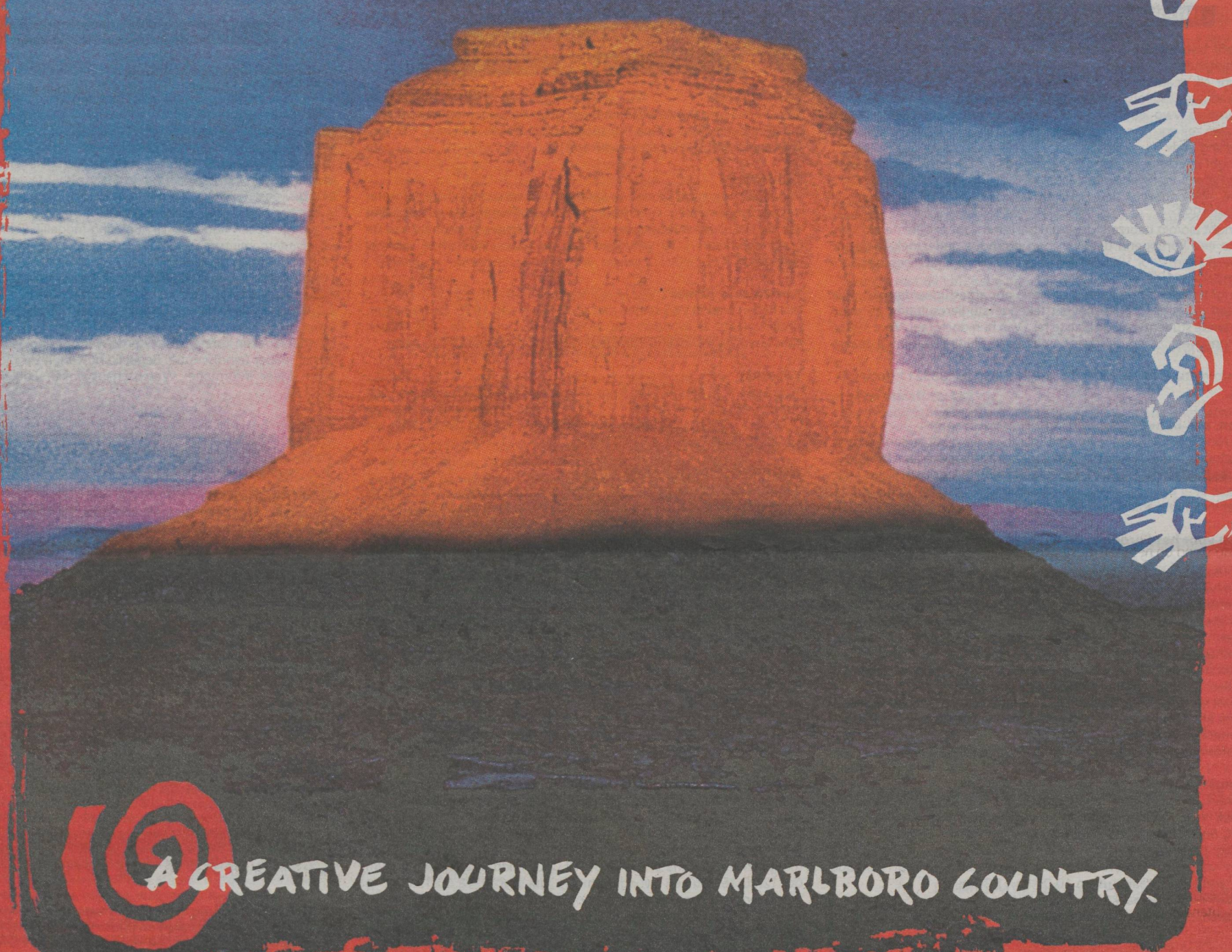
Autorijschool B. Wellmann

- Lessen in VW Golf
- Volgens Fasenleerplan
- Altijd dezelfde instructeur
- f 42,50 voor 60 min.

telefoon: 043 - 613798
autotel.: 06 - 52936738

JOIN THE MARLBORO PROJECT.

A CREATIVE JOURNEY INTO MARLBORO COUNTRY.

Marlboro Project is een unieke belevenis: een creatieve trip van 16 dagen door de indrukwekkende natuur van Marlboro Country. Je reist in teams door het zuidwesten van Amerika.

Je ontdekt een wereld van ongenaakbare rotsen, peilloze canyons, overdonderende wolkenpartijen en onwezenlijk eindeloze vlaktes. Een wereld die je fantasie prikkelt, stimuleert, verbijstert en uitdaagt.

Jouw uitdaging wordt het om je indrukken met professionele filmers creatief vast te leggen. Samen met de indrukken van de andere deelnemers worden ze gevormd tot een bizarre en fantastische video-compilatie: het Marlboro Project.

Wil je meer weten over dit unieke project, stuur dan de coupon in voor de uitgebreide brochure en het inschrijfformulier. Of bel: 06-8336 (40 ct. p/min.).

Naam: _____ m/v

Voornaam: _____

Adres: _____

Postcode: _____

Woonplaats: _____

Geboortedatum: _____
(minimum leeftijd 18 jaar) OB

Stuur deze bon in een ongefrankeerde envelop naar Marlboro Project, Antwoordnummer 45415, 1040 WD AMSTERDAM.

CULTUURWETENSCHAPPEN

Openingstijden Onderwijsbalie

maandag: 15.15 - 15.45 uur;
 dinsdag: 10.45 - 11.15 uur;
 donderdag: 13.00 - 13.30 uur;

Verruimde openingstijden

T.b.v. het afhalen van onderwijsmateriaal voor blokperiode 3 is de Onderwijsbalie langer opengesteld in de week van 14 november:

maandag 14 november: 15.00 - 16.00 uur;
 dinsdag 15 november: 10.30 - 11.30 uur;
 donderdag 17 november: 13.00 - 14.00 uur;
 vrijdag 18 november: 12.15 - 13.15 uur.

N.B.: Van maandag 21 t/m vrijdag 25 november is de Onderwijsbalie gesloten (roostervrije week).

Inschrijven blokken jaar 3/4

Inschrijven voor 3e/4e jaars blokken, die worden aangeboden in blokperiodes 4, 5 en 6 kan tot uiterlijk 24 november 1994. **HET INSCHRIJFFORMULIER TREF JE AAN IN JE POSTVAKJE.**

Agenda CWSv-Orakel

Openingstijden Orakelkamer:
 ma. t/m do.: 13.00 - 14.00 uur
 ma. t/m do. reductiebureau geopend: 13.00 - 14.00 uur

Mededelingen:

Het bestuursjaar is per 1 november 1994 afgelopen. Daarmee eindigen de lidmaatschappen voor dit jaar. Iedereen wordt natuurlijk (weer) uitgenodigd. Kom naar de Orakelkamer en haal een acceptgiro op of betaal contant: slechts fl. 25,-. Het lid zijn betekent niet alleen kortingen op boeken maar ook kortingen op reizen en curriculaire activiteiten.

Op de ALV van 1 november is het volgende bestuur aangenomen:

Voorzitter, Judith Schueler;
 Penningmeester, Sara Heesterbeek;
 Medepeningmeester, Hagar Lightvoet;
 Secretaris, Ingrid Vledder;
 Commissaris-intern, Anneke Galama;
 Commissaris-extern, Niels Goossens (vice-voorzitter);

Op woensdag 16 november wordt het toneelstuk "Vivonne, Prinses van Bourgondië" opgevoerd in het Kumulus Theater, aanvang 20.00 uur. Toegang: Orakelleden fl. 4,-, niet-leden fl. 5,-.

ECONOMIE

Inschrijffprocedure m.b.t. schriftelijke herkansing van keuzevakken

Voor studenten die bij de schriftelijke eerste kans van een keuzevak dat vermeld stond op het toetsrooster voor periode 1, 1994/1995 een voldoende behaald hebben, geldt voor de schriftelijke herkansing geen inschrijffplicht. Deze studenten worden automatisch voor de betreffende herkansingstoets ingeschreven, indien deze wederom schriftelijk is én door Bureau Onderwijs georganiseerd wordt.

De studenten die niet aan de schriftelijke eerste kans hebben deelgenomen dienen zich te allen tijde in te schrijven via het toetsinschrijfformulier onder de categorie 'overige'.

De rooster van de schriftelijke herkansingen van keuzevakken uit blokperiode 1 wordt uiterlijk 05 december 1994 bekend gemaakt (via het publicatiebord bij de Onderwijsbalie).

Indien een keuzevak niet op bovengenoemd rooster vermeld staat, wordt de herkansing niet door Bureau Onderwijs georganiseerd. De studenten dienen zich in dat geval tot de betreffende blokcoördinator te wenden.

Studie-adviseur FdEW

Met ingang van 1 november 1994 zal Robert Pans beschikbaar zijn als studie-adviseur voor alle studenten van de FdEW, propaedeuse en doctoraal.

De inloopsprekuren zijn met ingang van 1 november als volgt:

maandagmiddag 13.30 - 15.00 uur
 dinsdagochtend 10.00 - 11.00 uur
 donderdagochtend 10.00 - 11.00 uur

De telefonische spreekuren zijn:
 dinsdagmiddag 13.30 - 14.30 uur
 donderdagmiddag 13.30 - 14.30 uur

De inloopsprekuren zijn voor kortdurende gesprekken. Voor gesprekken die langer dan 10 minuten duren, dienen afspraken gemaakt te worden via het secretariaat, mevr. Ieke de Haan, kamer 3.072 (tel. 883675). Robert Pans is bereikbaar in kamer 3052A, tel. 043-883846.

Attentie: Uitzonderlijk komt het spreekuur van Robert Pans op 15 november te vervallen.

Studeren/stage in het buitenland

Aanvragen voor financiële ondersteuning STIR/SWOL PROGRAMMA voor studie of stage in het buitenland (buiten het Erasmusprogramma) dienen vóór 1 februari 1995 te worden ingediend bij: Bureau Internationalisering, Kamer 3.030, Bureau Onderwijs Faculteit der Economische Wetenschappen. Op bovenstaand adres zijn de aanvraagformulieren voor het STIR/SWOL programma verkrijgbaar.

Stage- en scriptiecoördinatie sectie Marketing- en Marketing-Onderzoek

Per 1 november 1994 neemt Saskia Schagen het stage- en scriptiecoördinatorschap over van Robert Pans. Zij is hiervoor te bereiken op de dinsdagochtenden en de woensdagmiddagen. Het spreekuur verhuist van maandag- naar dinsdagochtend van 10 tot 11 uur. Afspraken i.v.m. stages en scripties kunnen uitsluitend worden gemaakt via het secretariaat marketing, kamer 1.047, tel. 883839.

Saskia Schagen, kamer 1067, tel. 883659

EFM

EFM Algemeen

De Economische Faculteitsvereniging Maastricht (EFM) is een faculteitsvereniging die haar doel kent in het behartigen van de belangen van de Economie-, Econometrie- en Internationale Bedrijfskundestudenten in de ruimste zin des woords. Bij de receptie T553 staat een groene brievenbus met de opdruk "EFM".

Deze kan gebruikt worden voor het deponeren van inschrijfformulieren e.d. bestemd voor EFM (Alfa, IMperator, MMA, COMAX, SIGMA, AEquilibrium, EFM Studietoetsen, Eloquent en Hoofdbestuur). Voor meer informatie over EFM activiteiten zie de EFM-display op TS 53 (tegenover de mensa bij de lichtkrant), of kom naar de Abtstraat 4.

SIGMA, AEquilibrium, EFM Studietoetsen: kamer 1.002 - telnr. 883790.
 MMA, Comax: kamer 1.004 - telnr. 883779
 Alfa, IMperator: kamer 1.006 - telnr. 883788

Eloquent: kamer 0.007 - telnr. 883777
 Hoofdbestuur, IAD: kamer 1.008 - telnr. 883940
 Kantooruren EFM Hoofdbestuur iedere werkdag van 10.00-11.00
 Kantooruren MMA iedere werkdag van 11.00-12.00
 Kantooruren COMAX iedere werkdag van 10.00-11.00
 Kantooruren SIGMA ma-do van 13.00-14.00
 Kantooruren AEquilibrium woensdag van 10.00-11.00
 Kantooruren IMperator woensdag van 10.00-12.00

Word Wereldwijd, solliciteer voor de buitenlandreis

Stichting Studieproject Buitenland EFM reist binnenkort af naar China. Om een mooie traditie voort te zetten is het EFM op zoek naar een kleine groep enthousiaste studenten die voor de volgende reis vorm en inhoud gaat bepalen.

Gegadigden worden uitgenodigd een korte sollicitatiebrief (incl. CV) voor 11 november te schrijven, gericht aan de secretaris van het hoofdbestuur.

Adres: EFM Hoofdbestuur - T.a.v. C.P.F. Lanswyer - Postbus 616 - 6200 MD Maastricht

IAD

De Interne Accountants Dienst (IAD) van EFM controleert verantwoordingsverslagen van EFM en haar aangesloten verenigingen en stichtingen en adviseert EFM en haar leden inzake administratie en begrotingen. De IAD zoekt nieuwe medewerkers. Studenten met als afstudeergericht berichtgeving kunnen een sollicitatiebrief zenden aan de IAD, t.a.v. Harald Rossing, IAD/EFM, Postbus 616, 6200 MD Maastricht.

Eloquent

Eloquent, het nieuwe faculteitsblad dat is voortgekomen uit Ikonomix en EFM-Magazine komt volgende week uit. EFM-leden krijgen het blad thuisgestuurd, voor overige geïnteresseerden wordt het gratis verspreid. Het blad wordt uitgegeven door EFM.

Vacatures:

Er bestaat bij Eloquent behoefte aan nieuwe medewerkers. In het bijzonder zijn wij op zoek naar een:

Penningmeester (m/v)

Voor deze functie gaat onze voorkeur uit naar een AO-student. Tevens zijn wij op zoek naar:

Redacteurs (m/v)

In het bijzonder zijn wij op zoek naar iemand die voor ons verslag zou kunnen doen van allerlei 'politieke' gebeurtenissen op de faculteit (F-raad, verschillende commissies). Een lid van het WASO is hier waarschijnlijk de juiste persoon voor.

Verder zijn we in het algemeen altijd op zoek naar redacteurs. Vind je het leuk om te schrijven, of wil je dat leren, neem dan contact op met Eloquent.

Adres:

Postbus 616
 6200 MD Maastricht
 Abtstraat 4, kamer 0.007
 Telefoon: 043 - 883777

EFM-Agenda

Alfa

17 november: Presentatie Loesje i.s.m. IMperator
 28 november: Alfa bezoekt "All you need is love"

IMperator

15 november: excursie Egidius Jansen
 30 november: Holland casino's

COMAX

15 november: Bedrijvendag Arthur Andersen en van Melle
 24 november: Inhousedag/bedrijfsbezoek DSM over consolidatie

MMA

22 november: Macintosh activiteit in het kader van het blok Retail-Management bestaande uit presentaties van marketing managers van drie werkmaatschappijen met bedrijfsbezoek.

13 december: Workshop in het kader van het blok Retail-Management, waarin een accountmanager van Unilever ingaat op het account-management en partnership. Studenten zullen aan de hand van een case handelsgesprekken voeren met verschillende retailers.
 20 december: Sawa Reel, een avond smullen van reclame: presentaties van de beste reclamespotjes, de Effies en twee case-presentaties.

WASO

Maandag 21 november WASO-bijeenkomst om 19.30 in kamer 0.006 T553.

SIGMA

10 november: SIGMA-Orcus feest PIGS-lottery
 15 november: ALV
 29 november: einde maand ALV met lezing over technische analyse en borrel in van Sloun met speciaal bier

GENEESKUNDE

Bureau Onderwijs

Data diploma uitreikingen 1994/1995

woensdag 23 november (doctoraal en basisarts); woensdag 22 maart 95 (doctoraal en basisarts); woensdag 29 maart (basisarts) woensdag 14 juni (doctoraal en basisarts). Plaats: St. Janskerk te Maastricht. Let op: in maart 95 vinden er twee uitreikingen voor het basisgetuigschrift plaats. Indien u voor de uitreiking van maart in aanmerking wilt komen, houdt dan beide data vrij.

Bloktoets

Bloktoets 1.2 vrijdag 18 november 09.00-11.00 uur Sporthal De Geusselt
 Bloktoets 2.2 vrijdag 18 november 11.30-13.30 uur Sporthal De Geusselt
 Bloktoets 3.2 vrijdag 18 november 14.00-16.00 uur Sporthal De Geusselt
 Bloktoets 4.2 maandag 21 november 08.30-10.30 uur Sporthal De Heeg
Let op in welke sporthal u moet zijn!

Studentensprekuren studentenfractie Geneeskunde (SFG)

Van 12 tot 14 uur elke eerste woensdag van de maand. Heb je vragen of problemen of voorstellen op het gebied van onderwijs, examencijfers etc. kom dan naar kamer 1.155. De SFG zal de problemen inventariseren en in overleg treden met de desbetreffende commissies/personen. De SFG doet er wat mee!

MFV Reflex

Lezing Reflex

De Commissie Complementaire Geneeskunde van REFLEX organiseert een lezing over Orthomoleculaire Geneeskunde. Dit is een tak van de gezondheidszorg die zich bezighoudt met het opsporen en behandelen van voedingsdeficiënties. De lezing wordt gehouden door dhr. Reijntjes, arts. Hij zal eerst iets vertellen over orthomoleculaire geneeskunde in het algemeen. Daarna zal hij uiteenzetten welke rol orthomoleculaire geneeskunde kan spelen bij de behandeling van chronische vermoeidheid, een veel voorkomend probleem in de gezondheidszorg.

Datum: 10 november 1993. Lokatie: Universiteitssingel 50

Tijdstip: 19.30 u.

Complementaire Geneeskunde

Lezing: Een inleiding in de homeopathie, toepassingen bij kinderen m.n. chronische KNO-problematiek door: dhr. Moonen, arts-homeopaat: dinsdag 15 november 19.30-21.30 uur UNS 50 kamer 0.406 (groene zaal)

Activiteiten-agenda M.F.V. Reflex

di 15-11 Lezing: "Inleiding in de homeopathie, toepassingen bij kinderen 19.30 uur", kamer 0.406 (groene zaal) UNS 50
 di 29-11 Actieve Leden Avond in Vijverdal 'Reflex gaat Chinees'. Meer informatie: in de Reflexkamer 1.153A UNS 50 (043-881181) of op de posters.

4e jaars en co-schappers opgelet!

Vrijdag 18 november is er weer het jaarlijkse Ko-feest. Plaats: de metro (naast Lucky Luke). Het feest zal om 21.00 beginnen en vanaf 21.30 zal de band de Fried Ducks optreden.

Dus: Zet geneeskunde even uit je hoofd en swing er eens uit!

Slaapplaatsen gezocht voor buitenlandse studenten

Van 22 tot 27 november a.s. organiseren SNO (Student Network Organisation), EMSA (European Medical Student Association) en IFMSA (International Federation of Medical Student Associations) een internationale workshop in Maastricht. Deze workshop is gericht op geneeskundestudenten die zich bezighouden met vorm & inhoud van het medisch onderwijs. De workshop wordt vertegenwoordigd door studenten uit minstens 18 landen. Voor deze deelnemers zoeken wij onderdak. Als jij het leuk vindt om een deelnemende student onder te brengen (incl. diens ontbijt te verzorgen) van 22-27 november tegen vergoeding van f 25,-, neem dan contact op met Marlon (tel. 610286).

GEZONDHEIDSWETENSCHAPPEN

Openingstijden Bureau Onderwijs FdGW

De balie van Bureau Onderwijs is open van 10.00-11.00 uur (tevens AGORA-reductiebureau) en van 15.30-16.00 uur. Alleen in de ochtend worden boeken verstrekt die betaald moeten worden. Het spreekuur van Bureau Onderwijs is van 10.00-11.00 uur en van 15.00-16.00 uur. Wij verzoeken jullie vriendelijk doch dringend aan deze tijden te houden.

Voortgangstoets FdGW

Vrijdag 25 november a.s. wordt voor alle studenten de voortgangstoets van de Faculteit der Gezondheidswetenschappen afgenomen. Aanvang: exact 10.00 uur tot 14.00 uur. Vanaf 09.30 uur kunt u in de zaal plaatsnemen. Indeling op studentnummer. Studenten die een extra voortgangstoets (moeten) maken kunnen zich tot 15 november 1994 inschrijven tijdens het spreekuur bij mw. E. van Eijdsen, kamer 1.235. De voorlopige antwoordsleutel ligt om 14.00 uur aan de balie van Bureau Onderwijs, Uns50. Gebruik een HB-potlood. Een geldige collegekaart is verplicht; leg deze bij binnenkomst links vooraan gereed op uw tafel. Kom op tijd want na 10.00 uur wordt u niet meer in de zaal toegelaten. Tot een week na afname van de toets kunt u opmerkingen (1 opmerking per vel) in de rode brievenbus van Bureau Onderwijs deponeren. Let op: Gelieve uw antwoordformulier(en) in de zaal bij uw surveillant in te leveren!

Zaalingdeling Voortgangstoets GW studenten 25 november 1994

Sporthal De Heeg: alle GW deeltijd-studenten (dVW en dBB), sporthal De Geusselt: alle GW studenten met studentnummer 93... (behalve dVW), sporthal Dousberg: alle studenten met studentnummer 81040 tot en met 92999, alle studenten met studentnummer 94... (behalve dVW en dBB).

Voortgangstoets Milieugezondheidskunde (Sporthal de Heeg)

Vrijdag 25 november a.s. wordt voor alle studenten MGK de voortgangstoets Milieugezondheidskunde afgenomen in sporthal De Heeg. Aanvang exact om 10.00 uur tot 14.00 uur. Vanaf 09.30 uur kunt u in de zaal plaatsnemen. Plaatsindeling is op studentnummer. De voorlopige antwoordsleutel ligt om 14.00 uur aan de balie van Bureau Onderwijs, Uns50. Een geldige collegekaart is verplicht!

Bureau Internationale Betrekkingen FdGW

Gewijzigd spreekuur voor studenten ERASMUS-programma en studenten STIR-SWOL-programma

Marion Aarts heeft per 1 december a.s. een nieuwe functie aanvaard bij de Faculteit der Geneeskunde. Haar werk bij de Faculteit der Gezondheidswetenschappen zal worden overgenomen door Annie Simon. Annie Simon was reeds aanspreekpunt voor het STIR-SWOL programma en voegt het Erasmusprogramma hieraan toe. **M.i.v. 1 december zal het spreekuur worden gehouden in kamer 1.247A, Onderwijsbalie van de Faculteit der Gezondheidswetenschappen.** Het spreekuur is tevens bestemd voor studenten met vragen over het STIR-programma. Ook de tijden zijn aangepast. Voor studenten die informatie wensen over studeren danwel stage lopen in het buitenland is er spreekuur op **dinsdag van 12.30 uur tot 14.00 uur en donderdag van 12.30 tot 14.00 uur in kamer 1.247A.**

Vaardigheidstoets "Mathematische Modellen"

Op maandag 21 november 1994 is er van 11.00 uur tot 12.00 uur in de Collegezaal van Tongersestraat 53 een toets over het vaardigheidsonderwijs "Mathematische Modellen" voor studenten Biowetenschappen, KBW en kBGK. Deze (deel)toets heeft betrekking op hoofdstuk 2 uit het dictaat "Mathematische Modellen". Voor verdere informatie kan men zich wenden tot dr. ir. P. Boekhoudt, Vakgroep Wiskunde (FdAW), tel. 043-883499.

Bulletin

AGORA

AGORA Reductie-Bureau openingstijden: elke dag van 10.00 tot 11.00u bij de balie van Bureau Onderwijs FdGW. Voor het Reductiebureau en de Onderwijscommissie zijn een aantal functies vrij. Het is mogelijk om te solliciteren. Dit kan middels een brief, af te geven tijdens het spreekuur of te deponeren in het AGORA-postvak OF bel ons: 881445. Het AGORA Reductie-Bureau verkoopt kringloopblokken voor fl. 2,50. Voor slechts fl. 15,- wordt je AGORA-lid. Let op de lichtkrant & posters voor meer informatie!!!

Studievereniging Beleid en Beheer van de Gezondheidszorg (SBBG)

De studievereniging Beleid en Beheer van de Gezondheidszorg organiseert op 23 november het symposium "Positie van de patiënt als derde partij". Sprekers zullen onder meer zijn: prof. van Wijmen en dhr. Lensens van het ziekenhuis De Wever. Tevens zal er een discussie plaats vinden o.l.v. prof. van Wijmen. Tijd: 13.00-17.00, lokatie: P. Debyeplein, collequimzaal 0.126. Kaartverkoop zal plaatsvinden op de UNS50. Voor nadere inlichtingen: I.Jacobs, 043-670601.

Activiteiten studievereniging BGK-Helix

Studievereniging BGK-Helix organiseert een symposium "10 jaar BGK". Datum: 18 november 1994, tijd: 10.00-16.00 uur, lokatie: Blauwe Zaal (UNS50). Kaartverkoop vanaf 31 oktober t/m 10 november in het trefcentrum (UNS50).

Gezocht: Goed getrainde mannen voor inspanningsproef.

De vakgroep Humane Biologie zoekt goed getrainde wielrenners voor een onderzoek naar de invloed van visolie en vitamine E op het prestatievermogen. Het onderzoek duurt 3-4 weken in de periode tussen 12 januari en 24 februari 1995. Op 4 dagen dient een fiets-test te worden afgelegd van 1-2 uur, en gedurende 3 weken dienen capsules met visolie en/of vitamine E te worden geslikt. Vergoeding bij voltooiing van de proef: f. 150,-. Informatie: Gerard Oostenburg, UNS50, kamer 2.208, tel. 881305.

Met spoed gezocht: GVO-stagiair(e) voor onderzoek naar bedrijfsfitness

Gedurende de stage-periode in het studiejaar '94-'95 zijn we op zoek naar een GVO-student die in het kader van zijn of haar afstudeerstage een onderzoek wil doen naar de deelname en beleving van een bedrijfsfitnessprogramma op de werkplek. Het onderzoek zal zich richten op de evaluatie van een Werkgezondheidsprogramma zoals dat wordt uitgevoerd bij een regio-district van de politie (Zuid-Holland-Zuid). Het onderzoek zal een combinatie vormen van een procesevaluatie en een determinantenonderzoek. Naast beleving van deelname aan het Werkgezondheidsprogramma zal ook onderzocht moeten worden hoe deze deelname intervenueert met een reorganisatie die momenteel plaatsvindt binnen het politie-apparaat. Bel (zo spoedig mogelijk) voor meer informatie met Lilian Lechner, vakgroep GVO: 882425, of kom even langs (kamer 1.081, P. Debyeplein 1).

Stagevoorstel voor 2 studenten

Titel: Test-herstest betrouwbaarheid van testen voor het meten van lichamelijke functioneren

Plaats: RIVM, Centrum voor Chronische Ziekten en Milieu Epidemiologie (CCM) A. van Leeuwenhoeklaan 9, Postbus 1, 3720 BA Bilthoven. Voor informatie: Ir. Nancy Hoeymans, Dr. Ir. Edith Feskens, tel. 030-742907/030-743479 of Dr. Dorine Collijn, vakgroep Medische Psychologie.

Start: 1 januari 1995 voor 6 maanden.

De Zutphen Ouderen Studie is een longitudinaal onderzoek naar de gezondheidstoestand van oudere mannen. In 1985 is deze studie opgezet als vervolg van de Zutphen Studie. De populatie in 1985 bestond uit mannen van 65 tot 84 jaar. Een onderdeel van het onderzoek is het in kaart brengen van het lichamelijke en geestelijk functioneren op oudere leeftijd. Om het lichamelijke functioneren te meten is een vragenlijst afgenomen naar het al dan niet zelfstandig kunnen uitvoeren van een aantal activiteiten van het dagelijks leven (ADL). Om een objectieve maat te krijgen voor de functionele status, wordt een test afgenomen, bestaande uit een viertal oefeningen. In de follow-up rondes van 1990 en 1993 is deze test gebruikt. Tussen de scores op deze test in 1990 en 1993 zijn een aantal onverkleerbare verschillen gevonden. Dit was voor ons aanleiding om in de follow-up ronde van 1995 een onderzoek in te lassen naar de reproduceerbaarheid (test-herstest betrouwbaarheid) van dit meetinstrument.

De werkzaamheden zullen bestaan uit het doen van een literatuurstudie, het opzetten van een protocol voor dit onderzoek. In de maanden maart en april zullen de gegevens verzameld worden. Deelnemers aan de Zutphen Studie zullen hiervoor thuis bezocht worden. Een aantal deelnemers zal twee keer worden bezocht om de test voor lichamelijke functioneren nogmaals af te nemen. Deze gegevens zullen vervolgens geanalyseerd en gerapporteerd worden.

Voor dit onderzoek zoeken wij twee studenten met belangstelling voor onderzoek bij ouderen en met ervaring in statistische data-analyse (liefst SAS).

Stageplaats op het gebied van kosten-effectiviteit/MTA onderzoek

De vakgroep Economie van de Gezondheidszorg (EGZ) zoekt een stagiair(e) die in het kader van de afstudeerstage, onderzoek wil doen naar de "Kosten-effectiviteit van vroegtijdige detectie van CARA (Chronische Aspecifieke Respiratoire Aandoeningen) in Nederland". De voorkeur gaat uit naar een Beleid en Beheer student met affiniteit voor toegepast MTA-onderzoek. Tijdens de stageperiode wordt van de stagiair verwacht dat hij/zij de relevante kostenfactoren van screening en monitoring bij CARA in kaart brengt. Hierbij kan hij/zij gebruik maken van gegevens die zijn verzameld in een grootschalig onderzoeksproject naar vroegtijdige detectie in de regio Nijmegen. Uiteindelijk moeten er kostenprijs bepaald worden waarbij rekening moet worden gehouden met onzekerheden van schattingen en samenstelling van het screeningsprogramma (sensitiviteitsanalyse). De kosten voor vroegtijdige detectie worden tenslotte in relatie gebracht met de effecten ervan. Informatie aanmelden bij: Maureen Rutten-van Molken, vakgroep EGZ, tel.: 881711.

RECHTSGELEERDHEID

Openingstijden Onderwijsbalie BO

Maandag t/m vrijdag van 10.15-11.15 uur en van 14.15-15.15 uur. Op maandagavond is de balie ook geopend van 20.00-21.00 uur.

Verkrijgbaar aan de balie

Onderwijsmateriaal en roosters jaar 2, 3 en 4 Fiscaal recht. Onderwijsmateriaal en roosters jaar 1, 2, 3 en 4 Nederlands recht (dagopleiding).

Colleges

16.11: college Internationaal en Europees recht en Rechtsgeschiedenis 11.15-13.00 uur Collegezaal TS53
23.11: college Rechtshandeling 09.00-11.00 uur Collegezaal TS53
23.11: college Internationaal en Europees recht en Rechtsgeschiedenis 11.15-13.00 uur Collegezaal TS53
23.11: college Bedrijf 13.15-15.15 uur Collegezaal TS53

Bureau stages

Het spreekuur van het stagebureau Nederlands recht vervalt per 1 december 1994. In plaats daarvan kan men op maandag t/m woensdag (tussen 13.00-14.30 uur) bellen voor een afspraak met mevr. L. Hertog tel. 883076 secretaresse. Het spreekuur voor de stages Fiscaal recht blijft gehandafd op woensdag van 10.00-11.00 uur.

Aanbod stageplaats

Bij een Europees instituut te Maastricht is een stageplaats beschikbaar van 3 tot 5 maanden vanaf januari 1995. Vereisten: Europees recht; Engelstalig, mondelinge en schriftelijke; sociale vaardigheden. Informatie bij bureau stages, tel. 883274.

BUREAU INTERNATIONALISERING

Openingstijden voor Nederlandse studenten: maandag- dinsdag- en donderdagochtend van 10.15-11.15 uur. Openingstijden voor Erasmus, Tempus en Magister Iuris Communis studenten: maandag, dinsdag- en donderdagochtend van 10.15-11.15 uur.

Beurzen

- PAUL GUGGENHEIM PRIZE to be awarded in 1995. The Paul Guggenheim prize (SWFR: 12.000) will be awarded to a monograph of major importance in the field of public international law. It may be written in English, French, German, Italian or Spanish. Applications accompanied by a curriculum vitae, a list of publications and five copies of the work submitted must be received, no later than 31 January 1995, by: Paul Guggenheim Foundation, The Graduate Institute of International Studies, 132, Rue de Lausanne, 1211 Geneva 21 (Switzerland).
- 1995-1996 Forum Fellowships, European University Institute. It offers research grants intended for scholars actively engaged in research on Citizenship.
- Georgia Rotary Student Program 1995-1996 Covers one scholastic year, from September to June, and is for study only in colleges and universities located in the State of Georgia, USA. Deadline: November 1, 1994

Auteurs gevraagd:

Het Nuffic (Nederlandse organisatie voor internationale samenwerking in het hoger onderwijs) zoekt auteurs (ook studenten) die in het Engels willen schrijven over de invloed van het Europese recht op het Nederlands hoger onderwijs. Met name zijn de volgende onderwerpen van belang: Toegang tot het onderwijs, Studiefinanciering en Deelname aan mobiliteitsprogramma's. Scripties van studenten over een van deze onderwerpen zullen bij voldoende nivo gepubliceerd worden in de reeks Nuffic Papers. Voor nadere informatie kan contact worden opgenomen met Prof. B. de Witte, tel. 88 35 14 of met Mw I. Westendorp, tel. 88 32 33.

Agenda der JFV Ouranos

- Maandag 24 oktober: bezoek casino in Valkenburg om 17.00 uur (rondleiding en spelen)
- Vrijdag 4 november: ter afsluiting van het blok, blokfeest om 22.00 uur in D'n Hiemel. Leden gratis; niet-leden fl 4,-
- Maandag 7 t/m vrijdag 11 november: onderwijsvrije week en ontvangst boekenbestellijst
- Vanaf maandag 14 november: boekenverkoop; leden 10% korting
- Maandag 14 november: informatieavond omtrent de statuten- en structuurwijziging om 19.30 uur
- Dinsdag 15 november: excursie naar Den Haag (Hoge Raad en Tweede Kamer)
- Maandag 21 november: ALV/ bestuurswisseling om 19.30 uur
- vanaf dinsdag 22 november (aanvang nieuwe blok): start typecursus; leden fl 75,-; niet-leden fl 135,-
- Woensdag 30 november: sintborrel om 20.00 uur in Café Preuflokaal 1900 4&90
- Donderdag 8 december: lezing over het huidige drugsbeleid in Maastricht

Voor het komende jaar is het huidige bestuur weer op zoek naar nieuwe bestuursleden. Eventuele geïnteresseerden voor een bestuursfunctie binnen de faculteitsvereniging kunnen zich schriftelijk aanmelden bij het huidige bestuur voor maandag 7 november 1994. In de brief moet gemotiveerd worden aangegeven waarom men een functie zou willen bekleden en naar welke functie de voorkeur uitgaat. Kandidaatstelling omtrent een specifieke bestuursfunctie, met uitzondering van die van het voorzitterschap, is niet mogelijk.

Gedurende het hele jaar verkopen wij de Gids voor de Rechtenstudie (fl 10,-) en schrijfblokken met recycle-papier (fl 3,25).

Voor informatie omtrent de activiteiten en verkoop van bovenstaande artikelen, ben je van harte welkom op de typekamer; ma/di/do/vr, tussen 12.30-13.30 uur. Telefonisch zijn wij ook bereikbaar op telefoonnummer: 043 - 883071.

Jurist in Bedrijf

Jurist in Bedrijf is een dynamische organisatie van en voor studenten. Onze hoofddoelstelling bestaat erin enerzijds studenten te informeren over diverse beroepsmogelijkheden en anderzijds hen te stimuleren om aan carrièreplanning te doen. Om dit doel te bereiken organiseren wij tal van activiteiten waarvan de Bedrijvendag, de Individuele Gesprekken Dag en de Opleidingenmiddag de bekendste zijn. Vier keer per jaar verschijnt ons Jibulletin. Het doel van dit blad is beroepsvoorlichting: in de vorm van interviews, columns en artikelen komen juristen in de praktijk aan het woord. Het eerste Jibulletin verschijnt eind november. Op 23- en 24 november organiseren wij in samenwerking met het Arbeidsbureau Maastricht een speciale sollicitatietraining voor een beperkte groep studenten. Schrijf je daarom zo snel mogelijk in! Voor meer informatie kun je iedere werkdag onze infolijn bellen tussen 09.00 en 11.00 uur 's ochtends. (tel. 88 31 06).

Agenda

donderdag 10 november

Architect en opdrachtgever, lezing, Anton Alberts, Nieuwenhofzaal, 20.00

Halloweenparty, Homojongerengroep, COC, Bogaardenstraat 43, 20.00

Ronald Brautigam, Meesterpianistconcert, Vrijthoftheater, 20.15

Crème au beurre, toneel, Drie Vingers, Toneelacademie, 20.30

vrijdag 11 november

Bonnemayer en Moens, Concerto maestruoso, Conservatorium, 20.15

Symphonie Orkest Maastricht, concert olv Wyn Morris, Vrijthoftheater, 20.15

Tsbaka Chawasarira, traditionele Zimbabwaanse muziek, Sint Janskerk, 20.30

zaterdag 12 november

Accordeonconcerten, Muziekschool Kumulus, 16.00

Het atelier, toneel M'46, 't Pestbuys, 20.00

Lassus & da Palestrina, Studium Chorale, OL Vrouwekerk, 20.15

Het Nationale Ballet, Vrijthoftheater, 20.15

Real Party, Vrouwenfeest, Lipstick Traces, Lostheater, 21.00

zondag 13 november

Trefpunt op zondag, Live radio, Café De Perroen, 11.00

Homokunst?, lezing, Kees van der Pluym, COC, Bogaardenstraat 43, 14.30

Symphonie Orkest Maastricht, concert olv Wyn Morris, Vrijthoftheater, 14.30

Accordeonconcerten, Muziekschool Kumulus, 16.00

Het atelier, toneel M'46, 't Pestbuys, 20.00

maandag 14 november

De Trojaanse Oorlog, Mythologie en Werkelijkheid, voordracht Carol Popelier, 't Pestbuys, 20.15

De dochters van de lucht, toneel, De Toneelschuur, Toneelacademie, 20.30

dinsdag 15 november

Het bete bangijzer, debat over gentechnologie, Orcus, 20.00

All you need is lach, cabaret, Tineke Schouten, Vrijthoftheater, 20.15

Vagevuur in Ingolstadt, toneel, NESTheaters, Toneelacademie, 20.30

Joep van Leeuwen, jazzgitariest, Café de Muze, 21.30

woensdag 16 november

The Frontiers of our Ignorance, dr. J. Tanslezing, John Maddox, Aula RL, 20.00

Hippolytos, toneel, Studenten Kunstbogeschool Utrecht, Toneelacademie, 20.30

Exposities

Heilige drukken, Jezuscollectie, Universiteitsbibliotheek RL, Bonnefantienstr 2, t/m 27 jan, ma, wo en do 9.00-19.00, di 9.00-21.00; za 10.00-14.00

Gauguin en België, Musée d'Art moderne et d'Art contemporain, Féronstrée 92, Luik, t/m 15 jan, dag. 11.00-18.00; wo 19.00-22.00

Gustaaf Begas, foto's, Kam. v. Koopb., Maasboulevard 5, 30 dec, ma t/m vr 8.30-16.00

Marco Juriën, sculpturen/reliefs, Gal. Schuwirth & van Noorden, Rechtsstr 64, t/m 27 nov, do t/m za 14.00-18.00

Ruud Krijnen, schilderijen en Hella de Jonge, beelden, De Keerder Kunstkamer, Kerkstr 10, Cadier en Keer, t/m 27 nov, do t/m zo 13.00-17.30

Films - Speelweek: 10 november t/m 16 november Filmtheater Lumière, Bogaardenstraat 40b

Short Cuts, dag. 20.00

Dekaloog 1-2, zo 20.30

Dekaloog 3-4, ma 20.30

Dekaloog 5-6, do en di 20.30

Dekaloog 7-8, vr en wo 20.30

Dekaloog 9-10, za 20.30

Jamon Jamon, do t/m za 23.00

Cinema Palace, Wycker Brugstraat 1

The Specialist, dag. 18.30, 21.30

Baby's Day Out, dag. 18.30; za, zo en wo ook 14.30

The Crow, dag. 18.30, 21.15; za, zo en wo ook 14.30

Speed, dag. (heb. ma) 21.00

Sneak Preview, ma 21.00

De Aristokatten, za, zo en wo 14.30

MGM-Maastricht, Wilbelminasingel 39

True Lies, dag. 13.00, 15.45, 18.30, 21.30

Forrest Gump, dag. 14.00, 21.00

When a Man loves a Woman, dag. 18.30

Four Weddings and a Funeral, dag. 13.15, 16.00, 18.45

The Mask, dag. 13.15, 16.00, 18.45, 21.30; za nacht ook 00.15

The Chase, dag. 21.30

The Shadow, dag. 13.15, 16.00, 18.45, 21.30; za nacht ook 00.15

Trois couleurs: Rouge, dag. 16.00, 18.45, 21.30

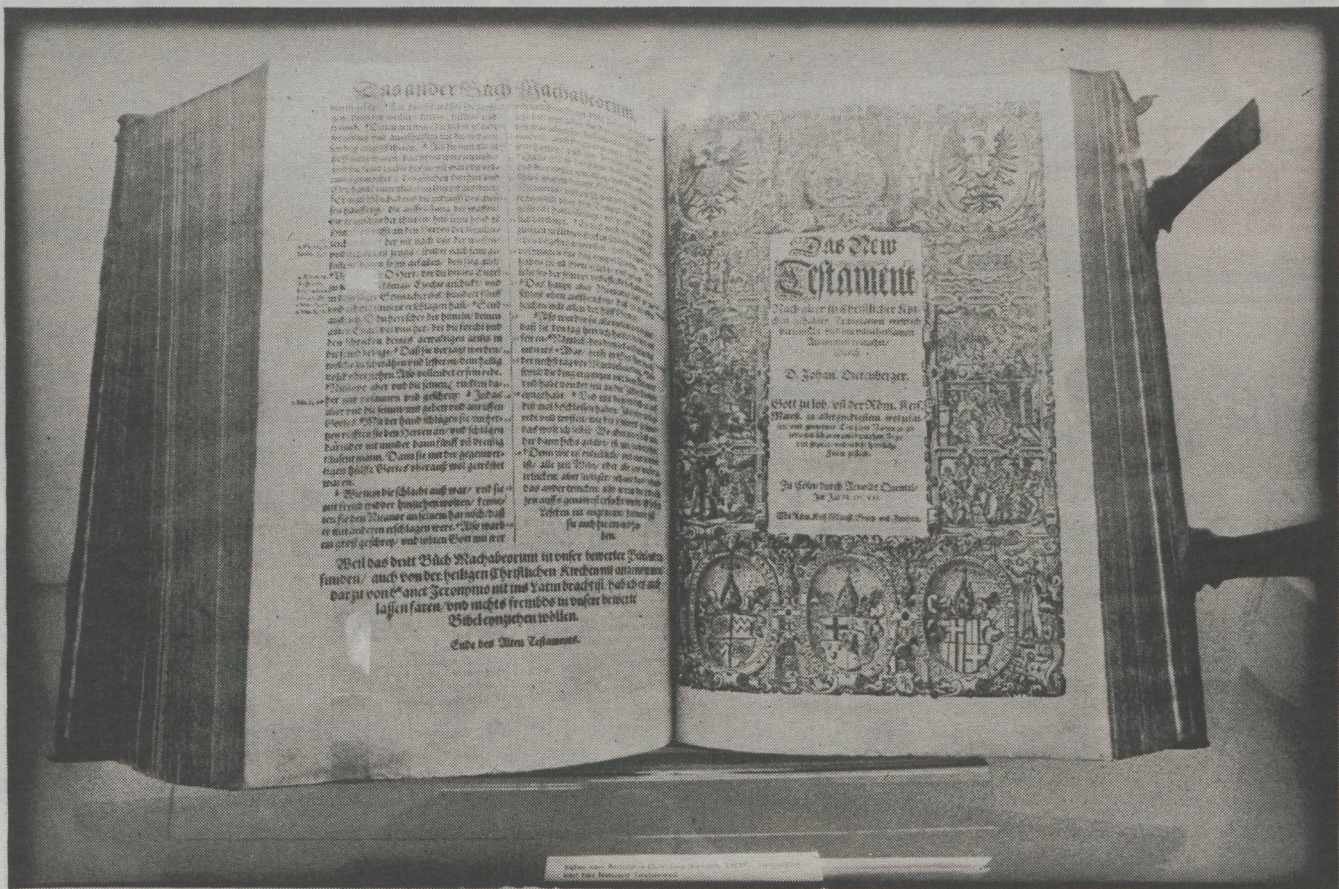
Blown Away, za nacht 00.15

Duimelijntje, dag. 13.15

Ciné-K, Bernardusstraat 13

06, dag. 21.00

Middeleeuwse overzichtskanalen

God droeg toen nog een baard. (foto Nelis Tutkey)

ten. Nagenoeg zonder uitzondering wordt God afgebeeld als de bebaarde man in een jurk. Evenzeer traditioneel zijn de overige tekeningen. De schepping van de vrouw uit een rib van Adam, het offer van Izaak, Jezus aan het kruis geflankeerd door Maria en Johannes en - meestal onderaan de pagina - het laatste avondmaal. Het waren, ook toen al, de *highlights* die de middeleeuwse lezer tot aanschaf van het boek moesten doen overgaan. Hoewel de collectie drie eeuwen omspant, is op grond hiervan moeilijk iets te zeggen

over de ontwikkeling die dit soort tekeningen heeft doorgemaakt. In de eerste eeuwen van het gedrukte boek circuleerden houtsneden van drukker tot drukker. Zo kan het gebeuren dat een titelpagina uit 1534 weer opdrukt in een bijbel uit 1678. Verwonderlijk is dat overigens niet. De devotie en precisie die de tekeningen kenmerkt, getuigt van weken- en soms maandenlange arbeid. Nog de meest opmerkelijke afwijking van het overzichtskanaal is de afbeelding van één groot kanaal, meestal al een voorstelling van het kruis, al dan niet met Jezus

eraan vast genageld en Maria en Johannes er omheen. Liefhebbers van het subtiele detail komen - niet onverwacht - bedrogen uit. Tussen de rotsen en braamstruiken vallen nergens de resten van Mozes' derde tablet te bespeuren.

Eugène Baak

De tentoonstelling 'Heilige drukken: drie eeuwen bijbels en hun titelprenten' duurt t/m 27 januari.

Volgens filmmaker Mel Brooks kwam Mozes vijftien wetstafelen nee terug van de berg, liet er per ongeluk vijf kapotvallen en zei: 'Dit zijn de tien geboden.' Aan dat soort humor moesten de monniken uit de zestiende eeuw wel denken. Een rondgang door de universiteitsbibliotheek langs de tentoonstelling 'Heilige drukken: drie eeuwen bijbels en hun titelprenten'.

De oude collectie van de universiteitsbibliotheek herbergt talrijke oude bijbels, veelal meer dan tweehonderd jaar oud. Omdat de lezer en de perkamenten omslag in vroeger tijden weinig mogelijkheden bood - en het boek wél aan de man moest gebracht worden - tekende men zich uit op de titelpagina. Niet gehinderd door reclame, recensies of oproepen met een boodschap, vormde de titelpagina vaak de eerste kennismaking met het woord van God. De meeste tentoongestelde pagina's ogen als een overzichtskanaal op televisie: een beeld of tien verschillende voorstellingen onder een titel en anderszorgige productinformatie (naam drukker, jaar uitgave et cetera). De bovenste kanalen zijn gewoonlijk gereserveerd voor God. Gezeten vanaf de wolven, of als een *talking head* opdoend aan de hemel, schept hij de kosmos en spreekt hij tot schapen, herten en olifanten.

De muze van de jazz woont aan de Markt

De muze van de jazz klinkt er jazz, maar nog niet lang geleden sliepen de muze van de jazz. De muze van de jazz klinkt er jazz, maar nog niet lang geleden sliepen de muze van de jazz. De muze van de jazz klinkt er jazz, maar nog niet lang geleden sliepen de muze van de jazz.

jazzliefhebbers. Mensen die in een ontspannen sfeer lekker naar muziek willen luisteren, zonder dat daar doorheen gekeld wordt. Een nieuwe mogelijkheid voor de dolende jazzfanaat om iets vaker aan zijn muzikale trekken te komen. Elke dinsdagavond streeft de Maastrichtse conservatoriumdocent en jazzgitarist Joep van Leeuwen hier de aanwezige oren met melodieuze klanken. Voor de rest zijn jazzcafés in Maastricht nog steeds dun gezaaid. Behalve de Muze bieden verder alleen De Swaen op de Markt en Pays-Bas op het Vrijthof elke week live-muziek. Nu de eenmalige jazzorkestraanleiding van afgelopen weekend door de Limburgse hoofdstad raasde, weer is gaan liggen, blijft er op dit gebied een braakliggende krater over. "Tijdens die Music Nights werd er gedaan of het allemaal hiër te doen is, maar er gebeurt gewoon helemaal niks. Die lui van de gemeente en de provincie geven geen barst om jazz. Het gaat er hun alleen om Maastricht op te stoten in de vaart der volkeren en om dat te bereiken grijpen ze alle mogelijkheden aan", fulmineert Joep van Leeuwen aan de bar van De Muze, na zijn optreden met zijn "vriend en buurman", trombonist Jack Coenen. Van Leeuwen zelf was ook geprogrammeerd tijdens de Music Nights, maar is over het festival helemaal niet te spreken: "Waarom kan zo'n programma niet over een heel jaar uitgesmeerd worden, zodat er elke week iets interessants te zien is". De drukte en de onmacht om alle artiesten te zien waren een doorn in Van Leeuwen's oog. Om nog

maar niet te spreken van het gedrag van de bezoekers van café 'De Tribunal'. "Het Music Nights-optreden daar was echt genant. Er werd zo hard gepraat dat je de muziek niet meer kon horen. Maar ja, Maastrichtenaars komen in dat café om zich vol te laten lopen. Niet om naar muziek te luisteren." Mensen die de jazz een warm hart toedra-

gen en wél hun mond kunnen houden, weten vanaf nu waar ze hun muze kunnen vinden.

Judith Kuijk

Joep van Leeuwen, met of zonder gastmuzikanten: elke dinsdagavond om 21.30, Café De Muze, Markt 39.

De klanken van Joep van Leeuwen verjagen die van junks en hoeren uit café 'De Muze'. (foto Nelis Tutkey)

Vrienden

Weet je wat óók geweldig is? Vrienden! Gelukkig heb ik die niet, maar mocht ik ze wel hebben dan zou ik roepen: "Gefeliciteerd, en in de sbredder ermee!" Vrienden zijn immers de grootste mogelijke bedreiging voor het milieu en de volksgezondheid, om nog maar te zwijgen van de geestelijke nood waarmee ze hun wederzijdsen besmetten.

In de wandelgangen hoor ik natuurlijk wel eens iets over vrienden, en ik kom na enige zorgvuldige overweging tot de volgende analyse.

Als je het bij één vriend houdt is de beerput nog te overzien. Hij liegt en bedriegt jou, en jij hebt daarna het voorrecht om hem op drieduizend wijzen dood te wensen. Ziezo. Die zit. Problematischer wordt het als je meerdere vrienden hebt, die allen van elkaar ook nog weer vrienden heten te zijn. Bwaaaargh! Naar verhuudt kan het in een fictieve vriendenkring van A, B, C en D dan als volgt lopen:

A tegen B: Ik vind jou een toffe peer.

(later)

B tegen C: A vindt mij een toffe peer.

C tegen B: Een peer? Een peer? Dat zou ik niet nemen!

B tegen C: Eigenlijk heb je gelijk. Ik weiger me een peer te laten noemen.

C tegen B: En wat ga je er dan aan doen?

B tegen C: Actie, harde actie.

(later)

B tegen D: A vindt mij een peer.

D tegen B: Schandalig.

B tegen D: Meer dan dat.

D tegen B: Juist. Een belediging.

B tegen D: Een dolkstoot in mijn vriendschappelijk hart!

D tegen B: En wat ga je er aan doen?

B tegen D: Actie, keiharde, meedogenloze, nietsontziende actie!

(later)

D tegen C: Ik hoor dat A B een lul vindt.

C tegen D: En niet alleen dat.

D tegen C: ?

C tegen D: (smiespelt) Een peer.

D tegen C: Mmmm. En?

C tegen D: Ik hoor dat B A een kwijlende achterbakse aarsworm noemt.

D tegen C: Da's hard!

C tegen D: Ja.

D tegen C: Maar terecht.

B, C en D: Wij baten A.

Leve de vriendschap!

Eva

Een goede debater kan de overeenkomst tussen homo's, baby's en biggen feilloos uitleggen (foto Nelis Turke)

Debat om een big

"Kijk, hoe zit het in de natuur?", vraagt student Jaap Hagen retorisch aan zijn opponenten terwijl hij het denkbeeldige baby'tje voorzichtig voor zich uit houdt. "Kinderen worden opgevoed door een vader en een moeder, een man en een vrouw, en homoparen kunnen niet voldoen aan één van die twee." Hij heeft het baby'tje inmiddels neergelegd en veegt een lok haar voor zijn ogen vandaan. "Wij willen niet dat kinderen die het toch al moeilijk hebben, het nog moeilijker krijgen."

BERICHT UIT MAASTRICHT

In de donkere vochtige kelder van 'de Orcus', schuilen zo'n honderd studenten samen, om getuige te zijn van vier heren die lijken te vechten om een baby. In werkelijkheid vechten ze om een big, de bronzen 'van-den-Biggelaar-debat-big'. Dames doen niet mee vanavond. Op het podium, onder de rode en groene lampen, staan twee spreekstoelen, 'Voor' en 'Tegen'. Voor en tegen euthanasie op chronisch psychiatrische patiënten, voor en tegen het afschaffen van de dienstplicht. Een serieuze debatwedstrijd dus, met een traditioneel deskundige jury.

Uiteindelijk was de finale, zoals het hoort, het sterkste. Twee paren, ieder achter hun eigen spreekstoel pleiten voor en tegen adoptie door homoseksuele paren. Een jongen in tuinbroek, met lang krullend haar, en de naam Jaap in hartvorm op z'n borst, pleit voor de natuur.

Tegenover hem staan twee vriendelijke nette jongens, die proberen adoptie mogelijk te maken voor homoseksuelen: "Adoptie past binnen het gevoerde emancipatiebeleid", poneert Matthias Borgers. "In Nederland gaan we uit van het 'gelijkheidsbeginsel', ik zal maar niet zeggen waar dat in de wet staat" Zijn collega Rex Leijenaar neemt het over: "Onze tegenspelers zeggen dat homo's of homoseksuele vrouwen minder goede opvoeders zijn dan heteroseksuele paren. Maar dat het kind daar 'wellicht' (met vier vingers schrijft hij aanhalingstekens in de lucht) nadeel aan heeft ligt aan de onverdraagzaamheid in de samenleving!"

De vierde man op het podium, Micha Wertheim, springt nu naar voren en graait naar de microfoon. "Ik ben héél erg voor de emancipatie van homo's" en na een twijfeling van nog geen honderdste seconde legt hij zijn arm om Jaaps middel, "Wij zijn echt heel erg voor de emancipatie van homoseksuelen, maar een adoptie door homo's moet je die kinderen niet aandoen." Geroezemoes in de zaal. Vanaf de achterste klapstoeltjes fluistert een streepjeshemd onthutst: "Het zijn ècht homo's!"

Na hun demonstratie van verdraagzaamheid probeert Jaap de discussie weer terug te brengen op goed ouderschap. Maar zijn tegenstanders laten dit niet gebeuren en wijzen erop dat ook heteroparen niet altijd goede ouders zijn.

Micha springt weer naar de microfoon, "Als ik in de trein zit, denk ik inderdaad ook wel eens, 'wat afschuwelijk dat die mensen kinderen hebben!' Maar daar gaat het nu niet over. Emancipatie, prima, maar niet over de ruggen van de kinderen!"

Rex en Mathias laten zich niet door de retoriek van de wijs brengen. Beschaafd wijzen ze erop dat "als je homo's toelaat op de adoptiemarkt, je meer keus krijgt voor goede ouders." Maar we

moeten beginnen bij het werkelijke probleem, "we moeten eerst aan de verdraagzaamheid werken."

"Goed", bijt Micha hem nog toe, "doen we dat eerst, dan praten we over vijftig jaar verder."

Maar zolang krijgen ze niet, de bel klinkt al, katheders worden verwisseld, en ze moeten direkt weer beginnen.

Er ontstaat even verwarring over de te spelen rollen, "wij zijn voor dus, nu?". Dit is het heetst van de strijd: is het publiek er nog bij?, hoe kijkt de jury? Maar Rex, Micha, Jaap en Mathias zien alleen nog elkaar. Mathias gaat zelfverzekerd, met één hand op de spreekstoel, achter het kind staan: "Bij homo-ouders is er een grote kans dat het kind op school gepest wordt, als andere kinderen zien dat hij door pappie en pappie naar school gebracht wordt. Op een gegeven moment komt-ie erachter dat papa en mama homo zijn." "Of papa en mama, of mama en mama", pruttelt Micha.

"Dat kan allemaal", glimlacht Mathias, die even uit zijn rol valt. "Het homopaar an sich hoeft geen probleem te zijn, maar de reacties uit de omgeving wel."

"Als papa en mama heel erg dik zijn, is dat toch ook geen reden om ze geen kinderen te laten adopteren.", grapt Micha nog.

Jurylid Machteld Roede, mag het finale oordeel vellen: "Bepaalde punten spraken in het voordeel van de één, bepaalde punten in het voordeel van de ander. Micha en Jaap bespeelden de zaal goed, dat is belangrijk maar je kunt er bij uitglippen. Dat dikke er bij halen dat vonden wij te demagogisch."

"Sorry", klinkt er nog uit de zaal, maar dat helpt al niet meer. De jury laat zich niet paaien, en kiest voor het afgewogen teamwerk van Rex en Mathias. "Micha scoorde en Jaap stond ernaast."

Rex en Mathias mogen door naar de laatste ronde, waar de jury een Salomonsoordeel moet vellen over wie de bronzen big ontvangt. De discussie gaat over 'selectie aan de poort' bij universiteiten.

De teamgeest waarmee ze net nog scoorden kan nu niet meer baten: zo lief als ze net nog met elkaar omgingen, zo fel gaan ze elkaar nu te lijf.

De eerste minuut beginnen ze nog met afgewogen betogen: "ik ben helemaal voor..." en "geachte opponent..."

Maar als de bronzen big wordt uitgekapt wordt het debat feller: "Ik ben voor gelijke kansen op universiteiten, maar de spoeling is te dun geworden. Als je ze te weinig voert krijg je te dunne varkens! Selecteren op kwaliteit lijkt me heel goed."

Al snel ontardt de discussie in een ware echtelijke ruzie, argumenten worden overschreeuwd: "Hal-lo! Hal-lo! Je krijgt geen VWO-diploma als je randdebiel bent! En we hebben al een tempo-norm!"

Mathias bijt haast in de microfoon, dit is een echte finale. Uiteindelijk is er maar één big, uit te reiken door Mr. R. B. van den Biggelaar, die van 1978 tot 1987 voorzitter was van het college van bestuur van de RL "en zonder wie jullie allen hier niet gezeten hadden", aldus jurylid Philipsen.

De jury heeft haar oordeel klaar: "De put des afgronds heeft zich al geopend." Niemand begrijpt deze opmerking van de rector; hij zal wel een associatie willen oproepen met de kelder waarin wij ons bevinden.

"Rex had een uitstraling van zekerheid", vond de jury, "terwijl Mathias meer met zijn lichaam werkte." Met "leven en dynamiek", heeft Mathias dan de big gewonnen.

Jeroen van Dalen